

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПЕТАРЫ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 26 (1248)

Субота, 29 сакавіка 1958 года

Цана 40 кап.

Сесія Вярхоўнага Савета СССР

27 сакавіка ў Маскве пачала сваю работу першая сесія Вярхоўнага Савета СССР пятага склікання.

На раздільных пасяджэннях Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей былі зацверджаны наступныя парадак дня сесіі:

1. Выбары Мандатных камісій палат.
2. Аб выбары пастаянных камісій палат.

3. Выбранне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
4. Утварэнне Урада СССР — Савета Міністраў СССР.
5. Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі МТС — дакладчык тав. М. С. Хрушчоў.
6. Аб сшыненні выпрабаванняў атамнай

і надароднай зброі — заява ад імя Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей СССР тав. А. А. Грэмкі.

Чатыры апошнія пытанні парадку дня вырашаны абмеркаваць на сумесных пасяджэннях абедзвюх палат Вярхоўнага Савета СССР.

Сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей

У 17 гадзін адкрылася сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.

На ўрадавых ложах таварышамі А. Б. Арыстава, М. І. Бялова, Л. І. Бражнева, М. А. Булганіна, К. Я. Варашылава, М. Г. Ігнатова, А. Л. Кірычэнкі, Ф. Р. Казлова, О. В. Нуусінен, А. І. Мікіна, Н. А. Мухізідзінава, М. А. Суслала, К. А. Фурцавай, М. С. Хрушчоў, М. М. Шверніка, П. М. Паспелова, Д. С. Нарот-

чанні, Я. Э. Каліберзіна, А. П. Кірыленкі, А. М. Насыгіна, К. Т. Мазурава, В. П. Мнаваннадзе дэпутаты і госці сустракаюць гарачымі, працяглымі апладысмантамі.

Вярхоўны Савет СССР аднагалосна выбірае Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР дэпутата Клімента Яўрэмавіча Варашылава. Выбіраецца таксама 15 намеснікаў Старшынні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР на колькасці саюзных рэспублік, Сакратар Прэзідыума і 16 чле-

наў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Далей сесія прымае Заяву Старшынні Савета Міністраў СССР тав. М. А. Булганіна аб складанні Урадам СССР сваіх паўнамоцтваў перад Вярхоўным Саветам СССР і адабрае дзейнасць Савета Міністраў СССР.

З прапановай аб назначэнні Старшынні Савета Міністраў СССР выступае Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР дэпутат К. Я. Варашылаў.

Прамова таварыша К. Я. ВАРАШЫЛАВА

Таварышы дэпутаты!

Па даручэнню Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савета Саюза і Савета Старшынні, — гаворыць ён, — уношу прапанову назначыць Старшынёй Савета Міністраў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік таварыша Хрушчоў Мікіту Сяргеевіча (Бурныя апладысменты, усё ўстаюць) і даручыць яму прадставіць на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета склад урада Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Таварышы! Уся наша партыя, уся савецкі народ ведаюць Мікіту Сяргеевіча Хрушчоў як выдатнага дзеяча Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, як слаўнага сына нашай рабочага класа. З вясёлай энергіяй, стойкасцю і прынцыповасцю Мікіта Сяргеевіч больш чым 40 год верна служыць інтарсам працоўных, вялікай справе рабочага класа, усяго савецкага народа, нашай ленынскай партыі, справе сацыялізму і камунізму. (Апладысменты).

За апошнія гады савецкі народ пад кіраваннем Камуністычнай партыі прайшоў велізарную работу па ажыццяўленню ленынскіх ідэй будаўніцтва камунізму ў нашай краіне.

Пры распрацоўцы і правядзенні рэду важнейшых мерапрыемстваў у галіне ўнутранай і знешняй палітыкі, якія вынікаюць з гістарычных рашэнняў XX з'езду, Цэнтральнаму Камітэту нашай партыі прышлося сутыкнуцца з праблемамі лініі XX з'езду з боку невялікай антыпартыйнай групы Малыханава, Кагановіча, Молатава. Уся наша партыя аднадушна асудзіла гэтую антыпартыйную групу.

Ахвілішкі яе, гэтую групу, са свайго шляху, наша ленынска партыя яшчэ больш уцвердзіла, пры падтрымцы ўсяго народа, вядзе савецкіх людзей па шляху будаўніцтва камунізму, адкрываючы новыя магчымасці, новыя рэзервы для паскарэння гэтага руху.

Праводзячы ў жыццё гістарычныя рашэнні XX з'езду КПСС, партыя ажыццявіла буйнае мерапрыемства па далейшым уздыму прамысловасці, асабліва цяжкай індустрыі — асновы магутнасці і абароназдольнасці нашай Радзімы.

Камуністычная партыя намеріла і ажыццявіць грандыёзную праграму прамысловасці і жыллёвага будаўніцтва, шырока ўкараняючы індустрыяльныя метады будаўніцтва.

Развіваючы прынцыпы ленынскай нацыянальнай палітыкі і ажыццяўляючы іх, наша партыя правяла рад важных мерапрыемстваў па далейшаму ўздыму эканомікі і культуры рэспублік, расшырэнню правоў мусючых савецкіх і партыйных арганізацый, па далейшаму развіццю сацыялістычнай дэмакратыі.

Важным, сапраўды рэвалюцыйным мерапрыемствам з'явілася перабудова кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам, якая ўжо дала свае станоўчыя вынікі.

На крутым уздыме знаходзіцца цяпер наша сацыялістычная сельская гаспадарка. Зроблена вялікая ўсенародная справа — узарана і асвоена больш чым 36 мільянаў гектараў цалінных і абложных зямель.

Выдатных поспехаў дабіліся працаўнікі сельскай гаспадаркі па павелічэнню вытворчасці збожжа, прадуктаў жывёлагадоўлі і тэхнічных культур. Паспяхова вырашаецца выключнай важнасці задача — на працягу бліжэйшых год дагнаць і перагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па ўзроўню вытворчасці малага, масла і мяса на душу насельніцтва. (Бурныя апладысменты).

За гэтыя гады, таварышы, узмацнела эканоміка калгасаў, павялічылася вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў, расце замажніцтва калгаснікаў. Усенародную падтрымку атрымліваюць распрацаваныя нашай партыяй меры па далейшаму развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый, што азначае новы этап далейшага магутнага ўздыму ўсёй сельскай гаспадаркі нашай сацыялістычнай краіны.

Выдатныя, сусветна-гістарычныя поспехі нашай краіны ў галіне развіцця навукі і тэхнікі яшчэ вышэй узнялі аўтарытэт і прэстыж Савецкай дзяржавы. Расце матэрыяльны дэбрыт і культура савецкага народа. Усё гэта з'яўляецца вынікам нястомнай творчай дзейнасці нашых савецкага народа, нашай ленынскай партыі, і Цэнтральнага Камітэта. (Працяглыя апладысменты).

Ва ўсёй гэтай вялікай стваральнай рабоце Камуністычнай партыі і савецкага народа выдатнае ролю належыць нашаму дарогаму таварышу Мікіце Сяргеевічу Хрушчову (апладысменты), яго незвычайнаму творчаму таленту і сапраўды невычарпальнай, нястомнай энергіі і ініцыятыве. (Бурныя апладысменты).

Таварышы! Камуністычная партыя праводзіць нястомную работу па ўмацаванню міжнароднага становішча нашай краіны. Савецкі Саюз вядзе актыўную міжнародную палітыку, трымае ў сваіх руках ініцыятыву ў барацьбе за аслабленне міжнароднай напружанасці, за мір ва ўсім свеце. Знешняя палітыка нашай дзяржавы грунтуецца, як вам вядома, на ленынскіх прынцыпах мірнага суснавання дзяржаў з розным грамадскім і палітычным ладам. Гэтая палітыка падтрымліваецца ўсім прагрэсіўным чалавечтвам.

Імя таварыша Хрушчоў непаруйна звязана з выдатнымі поспехамі ў правядзенні міралюбівай знешняй палітыкі Савецкага Саюза, у барацьбе савецкага народа за трывалы мір ва ўсім свеце. (Бурныя апладысменты).

Без перавелічання можна сказаць, што народы ўсяго свету цяпер ведаюць Мікіту

Сяргеевіча Хрушчоўа як самага стойкага, прышчыповага і нястомнага абаронцу міру, барацьбіта супраць пагрозы новай вайны, за мірнае супрацоўніцтва ўсіх краін свету. І мы ганарымся тым, што чалавек, які стаяць на чале нашай партыі, так упорна, так умела, так смела вядзе гэтую вялікую ўсечалавечную работу. (Працяглыя апладысменты). Яго нястомна праца ў гэтай галіне, візіты ў краіны Усходу і Захаду, яго гутаркі з палітычнымі дзеячамі розных краін і прадстаўніцамі сусветнага друку значна расшырылі кола сяброў нашай Радзімы і высока ўзнялі аўтарытэт Савецкага Саюза на міжнароднай арэне. (Апладысменты).

Узначаліўшы Савецкі Урад, таварыш Хрушчоў Мікіта Сяргеевіч, безумоўна, з ішчэ большай энергіяй і нястомна будзе праводзіць прынцыповую ленынскую знешнюю палітыку, палітыку міру і бяспекі народаў. (Бурныя апладысменты).

Дарагія таварышы дэпутаты! Уносыць прапанову аб назначэнні таварыша Хрушчоўа Мікіты Сяргеевіча Старшынёй Савета Міністраў СССР, і хачу разам з тым адзначыць выключна плённую яго работу на пасадзе Першага сакратара Цэнтральнага Камітэта нашай Камуністычнай партыі.

Наша партыя аднавіла ленынскія нормы партыйнага жыцця і партыйнага будаўніцтва. За апошнія гады асабліва ўрасла кіруючая, накіроўвальная і арганізуючая роля Камуністычнай партыі, і Цэнтральнага Камітэта, Прэзідыума ЦК КПСС. Яшчэ вышэй узняўся аўтарытэт нашай партыі, як ніколі цяпер моцнае адзінства партыі і народа. І Цэнтральны Камітэт партыі вырашыў, што таварыш Хрушчоў Мікіта Сяргеевіч застаецца на пасадзе Першага сакратара ЦК КПСС. (Працяглыя апладысменты).

Давольце, дарагія таварышы, унесці на праграму Вярхоўнага Савета СССР наступны праект пастановы Вярхоўнага Савета СССР.

«Пастанова Вярхоўнага Савета СССР Аб Старшынні Савета Міністраў СССР.

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік пастанавіць: Назначыць таварыша Хрушчоўа Мікіту Сяргеевіча Старшынёй Савета Міністраў СССР.

Даручыць таварышу Хрушчову М. С. унесці на разгляд Вярхоўнага Савета СССР прапанову аб складзе Урада Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік».

Давольце, таварышы дэпутаты, выказаць упэўненасць, што ўсе мы аднадушна падтрымаем прапанову аб назначэнні Мікіты Сяргеевіча Хрушчоўа Старшынёй Савета Міністраў СССР, і Вярхоўны Савет даручыць таварышу Хрушчову прадставіць на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета склад Урада Савецкага Саюза. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

На гэтым закончылася сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.

Сесія Вярхоўнага Савета СССР працягвае сваю работу.

(ТАСС).

Дастойна сустрэнем свята!

Калектыў Беларускага дзяржаўнага арда Ляніна Вялікага тэатра оперы і балету на сваім сходзе пазнаміўся з сацыялістычнымі абавязкамі калектыўу Мінскага аўтамобільнага завода, які ён узяў у падрыхтоўку да 40-годдзя БССР, гораха адборчы іх і вырашыў таксама ўключыцца ў сацыялістычнае спабодніцтва ў гонар свята. Заключнае ўсе тэатры рэспублікі пасладжаць нашаму прыкладу.

Мы, работнікі тэатра оперы і балету, бярэм на сябе абавязальнасць у 1958 г. паставіць і паказаць глядачам новыя творы беларускіх савецкіх кампазітараў: оперу «Яснае світанне» А. Туранкова (лібрэта А. Бачылы) і балет «Падстаўная нявеста» Г. Вагнера (лібрэта Я. Рамановіча). У гэтым годзе мы таксама пакажам выдатны твор Чайкоўскага — оперу «Чардзейка» і балет па музыцы І. Штраўса «Блакітны Дунай». Мы бярэм на сябе абавязак аднавіць для дзяцей балет «Канёк-Гарбунок», цалкам абнавіць афармленне і касцюмы любімага глядачамі балету «Лебядзінае возера». Звыш плана маруем узяць на больш высокім мастацкім узроўні не менш двух оперных спектакляў.

Калектыў абавязваецца кожны год выпускаць не менш двух спектакляў па творах беларускіх кампазітараў, шырока разгарнуць работу з беларускімі пісьменнікамі і кампазітарамі на старонняй опер і балетаў аб нашых сучасніках. Умацаваць творчы сувязі з глядачамі, тэатр пажажа свае спектаклі ў абласных і раённых цэнтрах рэспублікі, арганізаваць выезды са спецыяльнай тэматычнай канцэртнай праграмай на завод і фабрыкі, у калгасы, у часці Савецкай Арміі. Для радыё і тэлевізійных перадач тэатр падрыхтуе асобныя сцэны са сваіх лепшых оперных і балетных спектакляў.

Салісты оперы, артысты балету, хору і аркестра абавязваюцца стварыць канцэртныя брыгады для абслугоўвання працоўнікоў калгасаў і саўгасаў. У праграмы брыгад буд-

дуць уважаныя лепшыя творы кампазітараў Беларусі і братніх рэспублік, а таксама творы рускай і замежнай класікі. Побач з канцэртамі, работнікі тэатра будуць шырока папулярызаваць і раскручываць працоўнікам вёскі раёны лясцоўскага Пянума ЦК КПСС і сесіі Вярхоўнага Савета СССР па дакладу таварыша М. С. Хрушчоўа «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый», аказваюць практычную дапамогу калектывам сельскай мастацкай самадзейнасці. Вылучыў работнікі тэатра выступіць на прадырмесных, у калгасах і навуцільных установах з творчымі справаздачамі, насамамоцныя арганізацыі наладзіць творчыя сустрачкі з моладдзю. Тэатр бярэ шэфства над калектыўамі мастацкай самадзейнасці Мінскага трактарнага завода і прыме актыўны ўдзел у падрыхтоўцы гэтых калектыўаў, асобных аматараў-музыкантаў і вэкалістаў да агледу мастацкай самадзейнасці, прысвечанага 40-годдзю БССР.

Калектыў тэатра разглядае свае летнія гастролі ў Ленінградзе і Калініне як творчыя справадачу, прысвечаную 40-годдзю БССР, і правідае іх на высокім узроўні.

У дні святкавання 40-годдзя БССР тэатр арганізуе дэкаду — паказ опер і балетаў беларускіх кампазітараў. Да 40-годдзя БССР мы створым музей, які будзе адлюстроўваць гісторыю тэатра, яго творчыя сувязі з працоўнымі, і калектыўамі тэатраў і работнікамі мастацтва братніх народаў.

Калектыў Беларускага дзяржаўнага арда Ляніна Вялікага тэатра оперы і балету прыкладае ўсе сілы, уся творчую энергію, каб з гонарам выканаць свае абавязкі перад народам, перад партыяй. Мы заключам усіх работнікаў тэатраўнага мастацтва Беларусі ў агульнае творчы і грамадскую актыўнасць і сустраць свята Беларускага народа новымі перамогамі.

КАЛЕКТЫВ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА ОРДАНА ЛЯНІНА ВЯЛІКАГА ТЭАТРА ОПЕРЫ І БАЛЕТУ.

Пярэдадне новай вясны

Надзвычайна снежная зіма выдалася ў гэтым годзе на Беларусі. Глыбокі снег па народнай прыкмеце зычыць багаты ўраджай. Гэтая акалічнасць уносіць у сялянскія думы і справы свае радасці і клопаты. Але галоўнае асаблівасць сёлётай вясны, вядома, не ў снезе. Вясна 1958 года вызначаецца новымі перспектывамі, якія адкрыў перад калгасным сялянствам лясцоўскі Пленум ЦК КПСС.

Цяпер толькі і размовы ў вёсцы, што пра трактары, камбайны і іншыя складаныя сельскагаспадарчыя машыны. Да таго ж пра машыны, пра іх магчымасці і маркі гавораць з такімі падрабязнасцямі і інтарсам, з якімі раней разбіралі, напрыклад, пароды коней.

Да двухпярвовага будынка канторы Мінскай МТС час ад часу пад'язджаюць калгасныя машыны. З іх выходзіць старшыня, бухгалтары, брыгадзіры навакольных калгасаў і, нахалу абмяняваючыся апошнімі меркаваннямі, спыталіся ў кантору.

Пад'ехалі людзі і з калгаса «Новы быт», з той самай сельгасарцелі, дзе сёлета ў студзені быў М. С. Хрушчоў і ўбў гутарку з хлебарабамі аб новых шляхах калгаснага будаўніцтва. Словы М. С. Хрушчоўа аб тым, што настаяць час тэхніку МТС перадаваць калгасам, знайшлі ў сэрцы «Новага быту» гарачую падтрымку.

У вёсцы цяпер прадстаўнікі праўлення гэтай арцелі прыходзіць ў МТС, дзе камісія вырашала пытанні, што будзе купляць той ці іншы калгас з аўтамабільнай тэхнікі і ў якіх машынах маюць яны патрэбу. Камісію ўзначальвае старшыня Мінскага райвыканкома Ф. Ежыкаў. Перад ім спіс машынаў, якія працавалі ад МТС у калгасах.

— Можна ўсё адразу купіць, Аляксандр Пятровіч? Грошай жа ў вас хане? — жартаўліва пытае Ежыкаў старшыня «Новага быту» тав. Лагацкага.

— За грашмама затрымаць не будзе, — адказвае той. — Толькі не ўсё, што прапа-нуваецца, нам треба. З другога боку, не ўсё ў вас ёсць, што мы хочам купіць.

— Тады давайце па парадку.

Старшыня райвыканкома пачынае чытаць свой спіс. Пасяджэнне камісіі праходзіць у спакойнай, нават тронкі аднастайнай абстаноўцы. Калгаснікі бярэць трактары, культуры, плугі, селякі, хатня бытавыя і спрэчкі.

— Дзве конныя грабелы, бярэцце? — пытае Ежыкаў.

— Не, не треба, — адмаўляецца Лагацкі.

— Чаму?

— Дык яны ж нікуды не вартыя...

— Мы іх раней трымалі ў сябе, каб з-за дрэбязей не сварыцца з МТС, — зазначае бухгалтер калгаса Алена Аляксандраўна Шакура.

— Трактарны плуг... — Ежыкаў называе марку.

— Таксама не патрэбен, — спынаецца старшыня калгаса.

— Чаму так?
— Ад яго адна рама засталася...
Дыратар МТС Е. Талочка адшуквае вачыма свайго брыгадзіра Пазняка:
— Павел Пятровіч, як жа гэта?
— Такім прыняў яго ад свайго папярэдніка...
— Я павінен напаміць, таварышы калгаснікі, — растлумачвае старшыня райвыканкома, — што перадавацца ўсё будзе поўнацэнна адрамантаваным.

— Не, лепш устрымаемся, — настойвае Лагацкі.

Асабліва паспрачаліся, калі справа дайшла да ляснамалатарні. Прадстаўнікі калгаса аднадушна настойвалі, каб ім перадалі гэтую машыну. Але ляснамалатары ў Мінскай МТС было менш, чым цяпер патрабавалі калгасы, і камісія вырашыла пакаўшэ што пакінуць іх у МТС.

— Надобра гэта, таварышы, несправядліва, — не супакойваўся старшыня «Новага быту». — Наша ж гаспадарка адлітна. Як нам быць без малатарні? Яна за намі запісана...

— А чаму ж яна апынулася ў другім калгасе? — не без усмешкі запытаў Лагацкага галоўны аграном МТС Г. Смірноў.

— Дык і ім малаціць треба было, а механік працаваў наш, новабудаўніцкі...

— Бачыш, Аляксандр Пятровіч, сам кажаш — «і ім треба». Адсюль вынікае — ляснамалатарню треба пакінуць у МТС...

Спрэчка спынілася пасля таго, як старшыня райвыканкома паведаміў, што ў зоне суседняй Бальшавіцкай МТС калгасы ільняводства займаюцца мала, і там тры малатарні аказаліся лішнімі.

— Восем яшчэ адна карысць ад перадачы тэхнікі, — супакойваўся заўважыў Лагацкі. — Раней па шаблону адпраўлялі

каму треба і не треба, а цяпер калгасы будуць набываць толькі неабходнае для справы.

Вышаўшы з канторы, новабудаўніцкі кіраваўся на сядзібу МТС, каб яшчэ раз гаспадарчым вокам правярэць якасць сваіх машынаў.

Трактарыст Франц Наркевіч і раней быў пэсна звязаны з калгаснымі справамі. Калі мінуў сезон, ён актыўна працаваў у «Новым быце». Цяпер Наркевіч пэўна вырашыў перайсці ў калгас. І адрамантаваны свой трактар ён аглядае старанна, прыдзірліва.

Так, многа змен нясе вясна ў калгаснае жыццё. Змен у самой вытворчасці, а, галоўнае, у людзях.

— Апошнія дзенькі шафёрству наш Лукаш, — усміхнуўся Лагацкі, ківаючы на Лукашонку. — Хутка будзе загодчыкам калгасных майстэрняў!..

В. ПАНАМАРОЎ.

На задмыку: калгаснікі сельгасарцелі «Новы быт» Мінскага раёна аглядаюць новыя трактары «ДТ-54», якія яны вырашылі набыць для свайго гаспадаркі.

Фота А. Дзіглава.

Літаратура-мастацкі вочар

Цікавы літаратура-мастацкі вочар, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння А. М. Горкага, арганізавана бібліятэка пры Мінскім Доме ўрада, якая і вырашыла працягнуць студэнцка-выпускніцка Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута. Работнікі бібліятэкі арганізавалі выстаўку кніг А. М. Горкага, выданыя на рускай, беларускай і іншых мовах.

У пачатку вочара прагучала вясня хваляюцца, палыміная, поўная рэвалюцыйнага пафосу горкаўска «Песня пра Буравішнік», якую з вялікім паціхнем і вырашэннем працягла студэнтка-выпускніца Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута Марына Палова.

З успамінамі пра А. М. Горкага, пра сустрачкі з ім уступіў старшыня Беларускага пазт А. Аляксандравіч. Выкладчык Мінскага педінстытута П. Крушчыц зачытаў прэснутым ліст, які ён атрымаў ад Горкага з Сарніта 6 1928 г. Паэты М. Хведаровіч і П. Прыходзька прачыталі вершы, прысвечаныя памяці Аляксея Максімавіча.

У другім аддзяленні вочара выступілі артысты. Саліст Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету В. Глушакоў выканаў некалькі неапатланітаск песьняў. Рускія народныя песьні, якія вельмі любіў Аляксей Максімавіч, выканаў заслужаным артыст БССР Л. Бражніў (акампанаванне Я. Марозавай).

Прысутныя з увагай слухалі выступленні студэнткаў Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута. Ада Смяліна працягла аповяданне М. Горкага «Дзяўчынка», Людміла Старалучыца і Генадзі Гарбук выканалі ўрывак з інсцэніроўкі па аповесці «Троіс».

Народны артыст БССР Л. Рахленка расказаў аб рабоце тэатраў рэспублікі над пастановкамі п'ес М. Горкага.

Вочар закончыўся выступленнем народных артыстаў Саюза ССР Уа. Уладзімірскага, Л. Ражэвіча і інш. Народнай артысткі БССР В. Галіна. Купалёўым паказалі ўспрыжы са спектакля па п'есе М. Горкага «Апошні».

Навіны культуры

90 год з дня нараджэння М. Горкага

НАШ ВЯЛІКІ ДРУГ

ЗАЎСЁДЫ З НАМІ

Максім Горкі!
З сардэчнай пяшчэняй, павагай і любоўю
вымаўляюць беларусы гэтае светлае, бес-
смертнае імя.

Яшчэ ў змрочныя часы царскай реакцыі, за трыццаці год ад роднае зямлі, у Італіі, Горкі ўбачыў, як з народных нестраў будзённых рэвалюцый 1905 года, выбываюцца на свет новая літаратурная руна, ён першы пачуў, як загучала гнёўная песня бясрадных людзей, песня мужнага закліку да барацьбы за права «людзкіх аздаца», за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Шчырым сэрцам Горкі вітаў і падтрымліваў маладых песняроў прыгнечаных нацый, акрыляў іх творчы дух, папулярызавалі іх творы, у тым ліку і творчасць песняроў беларускага народа Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Народ беларускі, пабыўшы на чужыне, сваіх дарагіх помніц і кожнай хвілінцы Цябе ўспамінае і ў думках сваіх — Вялікага друга народаў усёй.

Так пісаў народны паэт Беларусі Янка Купала, з глыбокім пацудоўм выказваючы сваю любоў і ўдзячнасць незабытнаму настаўніку і другу.

Многа, вельмі многа па-бачкоўска добрага зрабіў Аляксей Максімавіч Горкі для беларускай літаратуры. Усім вядома яго пераклад на рускую мову верша Янкі Купалы «А хто там ідзе?», выказванні аб беларускай літаратуры ў пісьмах да А. Чарэмнага, М. Кацюбінскага. У артыкулах «Аб пісьменніках-самавучках» Горкі пісаў: «Я звартаю ўвагу спелтыкаў на маладую літаратуру беларусаў — самага ананімнага народа Расіі». У артыкулах «Здалёку» Горкі з прыемнасцю падкрэслівае, што «самацвіценне культурнага руху ў Беларусі». У артыкулах «Аб казках» Горкі з захапленнем гаворыць пра беларускую народную творчасць, спаслаючыся на выданне яго ў 1887 г. зборнік Раманава «Беларускія казкі». Горкі не раз сустракаўся з беларускімі савецкімі пісьменнікамі, гукаў і імі. Усё гэта ўвайшло залатою старонкай у гісторыю развіцця беларускага мастацкага слова.

Максім Горкі!
Перад намі паўстае вобраз Чалавек-жыжго, чалага, заўсёды кланатлівага, заўсёды ў дэсанні, вялікага мастака-летатніка, спавітага ўсёнараднай любоўю.

Мне выпала шчасце некалькі разоў бачыць Аляксея Максімавіча Горкага. Дзесяці прыжытых гадоў не спёрлі ў маёй памяці майскіх дзён 1928 і 1931 гг., калі Горкі прыязджаў у Савецкі Саюз з Італіі, дзе ён вымушаны быў, з прычыны хваробы, часова жыць.

На паранічанай у той час станцыі Негаралае, на пероне, уздоўж чыгуначнага палатна сталі сотні людзей, якім выпалі вялікі гонар першымі на савецкай зямлі вітаць Аляксея Максімавіча Горкага.

У неадраўнаваным чаканні, здаецца, вельмі павольна цягнуцца час.

Школьнікі з букетамі блакітнага бэзу, байцы-паранічанікі, сялянне навакольных вёсак, партыйныя і савецкія работнікі рэспублікі, пісьменнікі і журналісты ўладаюцца на захад, адзукі на хвіліны на хвілінку павінен паказацца цяжкі. І рэштам галасіста, дружнае «ура» усклыхнула ўрачыстую цішыню. Прывітанне прасяе. Вочы зазіраліся радзісцо: воль ён, добра знаёмы нам па партрэтах, любімы пісьменнік Максім Горкі! З прывітаньнямі вочкіма падбіраюцца да акна вагона, дзе ён — наш Горкі, — вельмі ўважліва чытае, то прасірае, то скаржыцца свае рукі на грудзях, як бы абдымаючы і прытуляючы да сабе сваіх родных савецкіх людзей.

Назаўсёды запамніліся словы Аляксея Максімавіча, які ён, стараючыся перамагчы хваліццянне, сказаў на мітунгу: — У мяне няма слоў, каб выказаць вам, дарагі таварышы, падакчу за спавітанне. Гледзячы на вас, я адчуваю і ведаю, кім вы з'яўляецеся для мяне, а я для вас. Будзем іці разам да перамогі!

Гаворыць Аляксее Максімавічу перадаваў кашаль. Доктар, які суправаджаў Горкага, прынаваў паціць у вагон.

На перагоне Негаралае — Мінск, у салон-вагоне Горкага знаходзілася дэлегацыя працоўных беларускай сталіцы.

Шыракаплечы, аўсаты, з густымі, не зусім яшчэ пасівелымі, каротка падстрыжанымі валасамі на галаве, Горкі сядзіць за сталом, знаходзячыся пад уражаннем сустрэчы: ён перажываў, што мала дзядзька пагаварыць з людзьмі. Невялікая прамова на адкрытым паветры прыкметна папхнула яго здароўю. Кашаль не

спынаўся. Як бы ў апраўданне Горкі сказаў: — Сорца падводзіць... Да таго ж і застудзіўся на Кельскай выставі.

На дароце з Італіі Горкі наведаў міжнародную выставку пераважна дэмакратычнага характару ў Кельне. Ён падзяліўся думкамі аб выстаўцы, асабліва падкрэсліўшы вялікі поспех, якім карыстаецца навілён СССР.

Толькі ў Савецкай дзяржаве могуць быць такія дасягненні, — казаў Горкі. — Вялікі лік газет — друкаваных, націсных, тыражы газет, спосабы распаўсюджвання — ад чыгуначнага да перавакі на аленях і сабаках, — усё гэта паказана з любоўю, наглядна, у руху. Такія выставкі маюць выключна вялікае значэнне, яны пераканаўча сведчаць аб росце культуры савецкага чалавека.

Наша дэлегацыя перадала Горкаму беларускія газеты, прысвечаныя яго перадаў СССР, часопісы «Полымя» і «Маладзёж».

Па просьбе Горкага мы расказвалі пра Беларусь. У вачы Аляксея Максімавіча зазіраліся радзісны агонь, калі ён пачуў, як «сама» ананімна народ у Расіі, вызвалены Кастрычніцкай рэвалюцыяй, будзе сваю рэспубліку, узведзе фабрыкі, школы, клубы, ліквідуе непісьменнасць, гэтую чорную спадчыну пракалята мінулага. Я заўважыў, як у пачатку размовы Аляксей Максімавіч дастаў з кішані прарысты бурштняны муштук, затым з пачка, што ляжаў на стале, узяў цыгарату, але так і не закурыў, захолены разказам пра жыццё нашага народа.

Пачуўшы, што на адвечных балотах, пад Оршай, на базе тарфянога паліва вырастае дзяржаўная электрастанцыя, што праз якія два гады яна дасць ток, з свеціцца лампачкі Ільіча ў сельскіх хатах, — Горкі, акінуўшы сваім позіркам прысутных, сказаў: — Цудоўны час настаў! Вялікіх вышніх дасягненне раскату энергія народа.

Аляксей Максімавіч закурыў, гасцінчым жэстам рукі паказаў на пачак цыгарэт, казачы, — калі ласка, курчыце, — але ніхто з нас не закурыў, аберагаючы здароўе вялікага чалавека.

Завязалася гаворка пра беларускую літаратуру. Горкі пацікавіўся жыццём і творчымі поспехамі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Пытаўся пра лёс Янкі Лучыны, якога, казаў ён, асабіста ведаў, пытаўся пра творчасць Максіма Багдановіча і пра той уплыў, які яна робіць на беларускую паэзію.

Кур'ерскі цяжкі набліжаўся да Мінска. Заставаўся лічым хвілінкі нашай гутаркі. Горкі пацікавіўся працай маладых беларускіх пісьменнікаў. З увагай правідуваў ён расказ аб бурным росце літаратурнага руху ў рэспубліцы, пра жыццё літаратурных аб'яднанняў, пра вялікую цягу беларускай моладзі да творчай працы.

Пры развітанні Горкі прасіў сістэматычна прыводзіць яму творы беларускіх пісьменнікаў.

Глыбокі след у маёй памяці пакінулі хвілінкі спаткання Горкага ў Негаралае і вясной 1931 г.

Як толькі Аляксей Максімавіч Горкі выйшаў з вагона, радзіна захвалілася людское мора, магучым хваляў доўга перакатваўся прывітаньням гул.

У суправадзэнні Федара Гладкова, Усевалада Іванова і Леаніда Яноўска Аляксей Максімавіч увайшоў у гучы ічсавіца ўраўнаванага народа. Нагодзілі майскі дзень сярняў сардэчнай гутарцы. Любімага пісьменніка абступілі паранічанікі, папрасілі расказаць аб жыцці працоўных у Еўропе, Сеўшы на скрынку на пероне, Горкі расказаў пра галечу, беспрацоўе, голод, што перажываў рабочы клас у краінах капіталу, ад чаго даўно паўстаў савецкі народ, народ-будзільнік нябачана яшчэ пад сонцам, новага шчаслівага жыцця. Горкі расказаў пра камунізм хлусці і пакідаў, якая ялася за рубжом супраць савецкіх людзей, супраць камуністычнай партыі.

— Воль паслухаць, — казаў Горкі. — Есць яшчэ на свеце такі «святлы» чалавек мітрапаліт Антоні. Ён зярнуўся з адвоняў да ўсёх праваслаўных, у якіх напісаў, што ён «вольны, дадзены іму госпадам богам дазваляе рэзаць бальшавікоў...» Як бачыце, ад нявысіці да савецкіх людзей ворагі даходзяць да шаленства.

Паранічанікі расказвалі Горкаму аб сваім жыцці, аб паранічаным службе. З уважэннем гаварылі аб той вялікай патрыятычнай сіле, якой з'яўляецца для іх артыкулы Аляксея Максімавіча, поўныя нянянісіці да заклікаў ворагаў нашай радзімы.

Пачуўся свісток. Горкі пачаў развітвацца. Але пегікі не адзішай, яго затрымалі яшчэ на некалькі хвілін.

Паранічанікі засявалі песні, аздажана, на маладому дружна, прыўзнята.

— А няма ў вас песні, якім вы буржуаў часіем, калі яны прапарубіць палезці? — запытаў Горкі, кінуўшы Галаваў у бок транзію. У алка паранічанікі засявалі: «На сабыць, пабыць хацеці...»

Любоўна абкружаны народам, вялікі пісьменнік і грамадскі дзеяч Аляксей Максімавіч Горкі ідзе ў вагон. На ланкае светлага пінжака вылучаецца значок члена ЦВК СССР, якім Горкі быў абраны на з'ездзе Саветаў. Значок, разам з білетам члена ЦВК СССР, Горкаму ўручыў у Негаралае, як толькі ён ступіў на родную савецкую зямлю.

На здымку: «М. Горкі і Я. Купала», Скульптар А. Габуаў.

А. М. ГОРКІ — вялікі пралетарскі пісьменнік. Фотарэліе ТАСС.

Максім Горкі!
Ці траба гаварыць аб тым вялікім хвалічанні і ўвазе, з якой мы слухалі яго доклад на першым Усевазым з'ездзе пісьменнікаў. Ён першы гаварыў аб новай, савецкай літаратуры — шматлікай, многамоўнай, але адзінай у сваіх імкненнях, у сваіх мэтах, у сваёй ідэяльнай накіраванасці.

Здаецца, на чапёрты дзень работы з'езд, Аляксей Максімавіч запрысаў да сябе на дачу значную групу дэлегатаў, у тым ліку і групу беларускіх пісьменнікаў.

Янка Купала, Якуб Колас, Міхаель Дынькоў, Платон Галавач, Ізі Харык, Міхаель Клімовіч і я з пацудоўм удзячнасці, радзіна ўраўнавана прыехалі ў загародні дом Горкага. Ветліва спаткання гаспадаром, мы азнаміліся з паркам, правільна скалаць, сасновым борам, сярэд якога, як невідлікі выспы, паблў сваім характаром клубы кветак. Спецка, паняная жоўтым пяском, што вілася між векавых сосен, прывяла нас да Масквы.

Варнуўшыся, на тэрасе дачы мы мелі ічсавіца на памяць сфатаграфавана з нашым настаўнікам і самым шчырым другом.

Неўзабаве на гэтай жа тэрасе адбылася незабыўная гутарка Горкага з пісьменнікамі. Горкі пастаніў пытанне аб неабходнасці ўважліва ўвагу да літаратуры і мастацтва кожнай рэспублікі. Было дамоўлена выдаваць часопіс з перакладамі лепшых твораў на рускую мову, надзяцца паказам нацыянальных драматычных і оперных калектываў у Маскве. Горкі раў пісьменнікам стварыць творчыя калектывы на напісанне нарысаў па гісторыі фабрык і заводаў, на стварэнню краязнаўчых кніг, заклікаў пісьменнікаў жыць заўсёды з народам, бо толькі народ з яго радзіцы і смуткам з'яўляецца адзінай крыніцай натхнення і сілы для стварэння вялікага, праўдывага, сапраўдна народнага мастацтва.

За таварыскай вятарай спявалі народныя песні — рускія, украінскія, беларускія і іншыя. Горкі любіў народную песню. Калі яна загучала, нідаць было, як Горкі прасвятлеў, як пад яго густымі вусамі з'явілася радзіснае ўсмішка.

На ініцыятыве Аляксея Максімавіча на гэтым вечары было вырашана накіраваць у рэспублікі экспедыцыі грамадзісця пеевец, каб даць мажлівасць людзям на паласцінах слухаць гэтыя песні ў любімым кутку Савецкага Саюза.

У хуткім часе такая экспедыцыя выехала на Украіну, і ў выніку савецкія людзі атрымалі сотні паласцінак з запісам украінскіх песень. Пасля Украіны гэтая экспедыцыя прыехала ў Мінск.

Памятаю, у гэты час Янка Купала напісаў верш «Прыдзе новы, а мурды гісторык» і прачытаў яго перад мікрафонам грамадзісця, а таксама верш «Сыходзіць вёска з яснай янью». На абодвух баках паласціні быў запісаны дарагі для нас голас Янкі Купалы.

Колькі незабыўна-добрага зрабіў Аляксей Максімавіч для беларусаў! Не раз на пленумах Саюза пісьменнікаў і іншых нарадах Горкі працягваў клопаты аб стварэнні ўмоў для развіцця мастацкай літаратуры народаў СССР, у тым ліку і беларускай літаратуры. На адным з пленумаў у 1935 г. пісьменнікі-беларусы за прасілі Аляксея Максімавіча прыехаць у Мінск. Горкі з удачнасцю прыняў запрашэнне, паабяцаў прыехаць, як толькі падлепіцца яго здароўе.

Праз год радзіў прыеслада вестку аб смерці Аляксея Максімавіча.

Народныя паэты Беларусі Янка Купала і Якуб Колас у газеце «Правда» пісалі: «Ніколі не забудуць цябе прыгнечаныя народы, сёння вызвалены і шчаслівыя, і ў прыватнасці беларускі народ, бо ты адзіны вялікі пісьменнік, які прынаваў права гэтага народа на развіццё яго мастацкай літаратуры».

Максім Горкі!
Ён — бясмеротны. Яго рэвалюцыйнае мастацкае слова — неўміручае. Горкі заўсёды з намі. Яго светлы вобраз жыве і будзе жыць у вачы.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Слова чытача

Першай вялікай кнігай, якую я прачытаў у раннім дзяцістве, быў зборнік аповядаў Аляксея Максімавіча Горкага — «Чалкаш», «Старая Іерзігаль», «Макар Чудра» і іншыя. Даўно гэта было. Цяжка ўспомніць, колькі з таго часу перачытана кніг, а вось гэтую першую кніжку зямць не маючыма. Але гэта і не здаўліся, бо да кнігі Максіма Горкага звяртаецца неадрава і, перачытаючы іх, адчуваеш надзвычайную свежасць, сілу, маладосць і чысціню.

Яркім, рэзкім кантрастам затхлай мяшчынскаму грамадству дарэвалюцыйнай Расіі з'явіўся намаляваны пісьменнікам карціны жыцця, у якіх вырываюцца створаныя ім вобразы незалежных, гордых і смелых людзей!

Асабліва апаюўся і палюбіўся мне вобраз героя Данька, які выраваў сэрца з грудзей, каб асвятліць ім, як факлам, дарогу людзям. Данка — найбольш яркі сімвал гераізму і любі да людзей, які даў сутэсна літаратуру. Наш народ не выпадкова называе гэтым імем бясмертных герояў Вялікай Айчыннай вайны, якія кідаліся пад гусямі воражых танкаў і засланялі сваім целам амбразуры фашысцкіх зноўтаў.

Савецкаму чалавеку Горкі дарагі і пісьменнік, у сэрцы якога ніколі не загасала пацудоўм вялікай і светлай любі да чалавек. Ён дарагі нам як першы вялікі мастак чалавечства, які абвясціў вялікае значэнне працы як крыніцы ўсёй прыгожай жыцця, усіх каштоўнасцей на зямлі. Ён дарагі нам як палымны патрыёт нашай Радзімы, які адлюстравалі на старонках сваіх леўміручых кніг усё тое прыгожае, чым жыве наш савецкі чалавек — стваральнік яшчэ бальш радзінай і прыгожай будучыні.

«Любіў свой народ, цаніў яму нямал» — пісаў Аляксей Максімавіч Горкі пра савецкіх людзей. Тое ж самае можа сказаць пра яго, любімага пісьменніка, кожны савецкі чалавек.

М. ПАЛУЧАНКА,
Інструктар рэспубліканскага аддзела па распаўсюджванню друку.

Любоў воінаў да вялікага пісьменніка

Як вялікае свята, адзначылі савецкія воіны 90-годдзе з дня нараджэння свайго любімага пісьменніка Аляксея Максімавіча Горкага.

Салдаты, сержанты і афіцеры Н-скай часты ў гэты дзень сабраліся ў сваймі клубе на вечар, прысвечаны жыццю і творчым дасягненням М. Горкага. Сваімі ўражаннямі, думкамі аб прачытаных горкаўскіх кнігах падзяліліся воіны Галаванка, Матвееў, Вялаб'яў і інш.

Цікавым было выступленне тав. Дзёргалічэга, які наладзіў побытаў на радзіне пісьменніка ў горадзе Горкі, наведаў там музей «Домашніх» воінаў, у якім нарадзіўся вялікі пісьменнік. Прамоўна падзяліўся ўражаннямі ад наведаўна горкаўскіх мясцін.

У гэты ж вечар мясцовае радыёўеаеў арганізаваў літаратурную перадачу, прысвечаную творчасці М. Горкага. З чытаннем твораў пісьменніка перад мікрафонам выступілі воіны Голубаў, Кісель і інш.

У адным з падраздзяленняў па ініцыятыве камсамольскай арганізацыі праведзена канферэнцыя чытачоў па раманах М. Горкага «Маці».

П. ЯРАШЭНКА.

Выстаўка ў бібліятэцы

У гэты дні наведвальнікі Брэсцкай абласной бібліятэкі асабліва цікавіцца творами Максіма Горкага.

Запішыце імя рамана «Маці», — просіць хатня гаспадыня Г. Рузо. — А мне п'есы Горкага, — гаворыць настаўнік Ул. Міхалючына.

— Есць і тое — і другое, — адказвае бібліятэкар і падае кнігі.

Другія прымяняюцца каля выстаўкі твораў пісьменніка. На ёй раманы, аповесці, аповяданні Горкага, выданыя ў розных гадах. Сярод іх — «Мама Гардзееў», «Жыццё Кліма Самгіна», «Чалкаш», «Песня пра Буравесніку», «Старая Іерзігаль» і інш. Наведвальнікі могуць азнаміцца таксама з публіцыстычнымі артыкуламі М. Горкага.

Выстаўка прыцягвае ўвагу наведвальнікаў.

Светлы вобраз

Імя і творчасць А. М. Горкага бліжкія і дарагія працоўным Беларусі. Вялікі пралетарскі пісьменнік заўсёды цікавіўся культурай беларускага народа і яго літаратурай. Яшчэ да Вялікага Кастрычніка ад свайго бліжэйшага і даўняга сябра, вядавага беларускага этнографі Алама Багдановіча, блыкі паэта Максіма Багдановіча, Горкі даведаўся аб многіх падрабязнасцях з гісторыі беларускай літаратуры.

Як вядома, Аляксей Максімавіч яшчэ ў дарэвалюцыйны час адным з першых ацаніў будучыню беларускай літаратуры і ў адным са сваіх выступленняў падкрэсліў значэнне пазыі Янкі Купалы і Якуба Коласа для далейшага развіцця нашай літаратуры.

Аляксей Максімавіч асабіста ведаў беларускага паэта Янку Лучыну (Івана Неаслухоўскага) і цікавіўся яго творчай дзейнасцю.

У дарэвалюцыйны час у Горкага на Капіры пабывалі беларускія настаўнікі, і пісьменнік з жывой цікавасцю распітываў іх аб жыцці і барацьбе беларускага народа.

Ніколі не забудзецца ўсёнараднае сустрэча пісьменніка на Заходняй Савецкай граніцы, многатысячны мітынг на станцыях Коласава, Негаралае, Барысаў, Орша. Горкі быў ухваляваным гэтай сустрэчай.

Аляксей Максімавіч веў ажыўленую перапіску з Беларуссю. Шырока вядомае яго пісьмо маладым чырвонаармейскім пісьменнікам Беларускай вяснян акругі, у якім ён дае свае творчыя парады, як працаваць над мастацкімі словам.

Імя і творчасць А. М. Горкага бліжкія і дарагія працоўным Беларусі. Вялікі пралетарскі пісьменнік заўсёды цікавіўся культурай беларускага народа і яго літаратурай. Яшчэ да Вялікага Кастрычніка ад свайго бліжэйшага і даўняга сябра, вядавага беларускага этнографі Алама Багдановіча, блыкі паэта Максіма Багдановіча, Горкі даведаўся аб многіх падрабязнасцях з гісторыі беларускай літаратуры.

Як вядома, Аляксей Максімавіч яшчэ ў дарэвалюцыйны час адным з першых ацаніў будучыню беларускай літаратуры і ў адным са сваіх выступленняў падкрэсліў значэнне пазыі Янкі Купалы і Якуба Коласа для далейшага развіцця нашай літаратуры.

Аляксей Максімавіч асабіста ведаў беларускага паэта Янку Лучыну (Івана Неаслухоўскага) і цікавіўся яго творчай дзейнасцю.

У дарэвалюцыйны час у Горкага на Капіры пабывалі беларускія настаўнікі, і пісьменнік з жывой цікавасцю распітываў іх аб жыцці і барацьбе беларускага народа.

Ніколі не забудзецца ўсёнараднае сустрэча пісьменніка на Заходняй Савецкай граніцы, многатысячны мітынг на станцыях Коласава, Негаралае, Барысаў, Орша. Горкі быў ухваляваным гэтай сустрэчай.

Аляксей Максімавіч веў ажыўленую перапіску з Беларуссю. Шырока вядомае яго пісьмо маладым чырвонаармейскім пісьменнікам Беларускай вяснян акругі, у якім ён дае свае творчыя парады, як працаваць над мастацкімі словам.

У 1936 г. па ініцыятыве А. М. Горкага мясцены пленум развіцця пісьменнікаў СССР адбыўся ў Мінску. На парэлку дня пленума былі два даклады: аб беларускай і банійрэйскай літаратурах. Горкі ў гэты час не мог прыехаць з-за хваробы ў Мінск, але прыслаў тэлеграму, у якой пажадаў уздзякі пленуму палёнай працы.

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

Акадэмія навук БССР абрала А. М. Горкага сваім ганаровым сапраўдным членам. Пісьменнік паказваў за гэты высокі дачер на ўхваляваным лісце Акадэміі навук БССР.

Творы вялікага пісьменніка яшчэ за рэвалюцыі пераказваліся ў беларускую мову. Пераклады друкаваліся ў беларускіх газетах, выходзілі асобным выданнем. Але

НА ТЭМЫ ДНЯ

ТЭАТРАЛЬНЫ МУЗЕЙ

У мінулыя юбілейныя гады значнай паважы культуры жонка ў сталіцы Саветскай Беларусі была даўгачасна рэспектаваным выставачным тэатральна-дэкарацыйна-мастацтвам. Прада, яна не дала поўнага ўважэння аб творчым шляху беларускага тэатра да сорака год Саветскай улады, хоць былі экспанаваны многія макеты, эскізы дэкарацый, касцюмаў, грэмаў, бутэфоры, у тым ліку такія выдатна мастацка і паэтычна беларускага пейзажу, як С. Нікалаеў. Але выстаўка ўсё ж веліка выраіла паказала, што наспей час артаніцы аднаведных музеяў пры кожным тэатры, адкрыцця спецыяльнай вышэйшай і сталіц экспаніцы ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР.

Нельга сказаць, што ў гэтай галіне не прымаца ніякіх захадаў. У фале опера тэатра ў час антрактаў б'е матчынае пламяміца на іконаграфіі некаторых оперных і балетных спектакляў, у тым ліку і таго, з якога тэатр пачынаў самастойнае існаванне («Кармен» у паставіцы В. Норда; музычнае кіраўніцтва І. Гітара).

Шмат каштоўнага для глядачоў і даследчыкаў б'е ў тэатрах імя Іліі Кувалы, імя Якуба Коласа, імя М. Горькага і ў некаторых іншых. Нават самы малалы тэатр калектыва — тэатр юнага глядача — ужо каліпаціна аб іконаграфічнай і літаратурнай дакументацыі першых сваіх п'есных крокаў у нацыянальным мастацтве рэспублікі.

І ўсё ж асноўнае ў гэтай галіне яшчэ не зроблена. Тэатральны музей шырокага профілю, які даваў б гонітоўнае ўважэнне аб развіцці беларускага сцэнічнага мастацтва ў даравацкіх сцэнічных тэатрах і ў сорака год існавання Саветскай Беларусі, у нас няма. А без гэтага не магчыма сур'ёзна выхаванне ў актёрскай і рэжысёрскай моладзі сапраўдную павагу да высакродных традыцый мінулага, глыбока даследваючы гісторыю тэатра, творыць іх старажытных майстроў нацыянальнай сцэны і беларускай драматургіі.

Нажалі, многа фота і літаратурнай дакументацыі загінула ў час вайны. Але нават тое, што б'е, пакуль што не сабраана і не сканцэнтравана ў музеях.

Небагата часу засталася да ўрадавага свята — саракагадовага юбілею Саветскай Беларусі. Аднак і на гэты тэрмін многае можа быць зроблена ў справе артаніцы агульнарэспубліканскай экспаніцы, прысвечанай творчому шляху беларускага тэатра, музею пры кожным тэатры. У Дзяржаўным мастацкім музеі (у арыгіналах, фотакопіях і да т. п.) жадаана сканцэнтраваным найбольш значную іконаграфічную і літаратурную дакументацыю па асноўных этапах развіцця беларускага народнага і прафесіянальнага тэатра, асабліва за пасляваенна-ваенна перыяд. Больш шырока і дэталёва эканіцы такія матэрыялы павінны быць непасрэдна ў тэатрах. Неабходна захоўваць гістарычную паслядоўнасць у іх размяшчэнні.

Дзеся ўважачына эканіцы будучых музеяў і тых, якіх ўжо існуюць, можа прынесці добры плён (напрыклад, у фотакопіях) выкарыстанне прыватных крыніц (пераніка мастацкага кіраўніцтва тэатраў з драматургамі і кампазітарамі, сцэнічных варыянтаў п'ес і опер, якіх захоўваюць і ў аўтару, і да т. п.). Асабліва цікавае ўважэнне прыватных архіваў выдатных майстроў мастацтва. Назвычайна каштоўнае для гісторыі тэатральнага мастацтва рэспублікі. Формы выкарыстання прыватных матэрыялаў для музеяў заўсёды можна знайсці па ўважэнню згодзе тэатраў і майстроў сцэны.

Усе крыніцы ўважачына музейных фондаў тэатраў павінны быць выкарыстаны, зыходзячы з канкрэтных умоў кожнага тэатра калектыва. Абавязак Беларускага тэатральнага таварыства — дапамагчы нашым калектывам (асабліва аднаемным) у гэтай дзяржаўнай важнасці справе.

Паэт Пімен Панчанка ў выніку падарожжа вакол Еўропы напісаў паэму «Патрыятычная песня», якая змяшчае ў 11 нумарах часопіса «Полымя» за мінулы год.

Пімена Панчанку мы ведаем як паэта, у творах якога заўсёды моцна выяўляюцца элементы публіцыстыкі. Названая паэма таксама публіцыстычным творам, у якім гарачым патрыятычным пачуццям прасякнуты кожны радок, кожны верш. У творы няма п'есных герояў. З аднаго боку, у паэме выступае лірычны герой — радавы саветскі чалавек, з другога — капіталістычны свет з усімі знешнямі пыхахам, разламанасцю і беднасцю, ваеннымі інтрыгамі і каланіяльным рабствам. Вельмі важна тое, што пранікае вака мастаха ўсё гэта заўважыла з дакладнай выразнасцю, а патрыятычнае сэрца дапамагло разабрацца па ўсім убачаным.

Мы не будзем тут падрабязна спыніцца на тэматыцы У. А. Малочага. Ён любіў падарожнічаць па замежных краінах, і падарожнічаны не для рамантыкі, не для асабных уражанняў аб незвычайнай прыродзе і навізне. Малочаўскі эхаў у капіталістычныя краіны як паўрада саветскай назой, як грамадзянін з «чырвовай кніжыцы», які можа з годнасцю заявіць: «Чытайце, завуліце, я—грамадзянін Советскага Саюза!»

Імяна гэтага жукма, гэты матыў лжыцы і ў аснове паэмы Пімена Панчанкі. Мы не турбуемся.

Мы цяпер паўпярды Сваёй вямлі, дзе хораша так жыць.

Але раней, чым рушыць у падарожжа, паэт, як аднаго патрыёт, хоча прыслухацца да працоўнага шуму горада-героя Ленінграда, наляхацца вятрам роднай краіны, зірнуць на дарогі сэрцу прарок, пабыць там, дзе быў вялікі Ленін, бо.

Не будзе мне ні прадам, ні хатніцыня. Пакуль я не праіду па месцах тых, Дзе жыў, тварыў, гарэў наш светлы Ленін,

Каб разанаць стагоддзям зморк густы.

Вось ты зыходзіш паіцымі, якія павілі лірычнага героя ў далёкі шлях па буржуазных краінах. Паэт вынахыў гэтыя паіцымі вельмі правільна, калі ён адчувае

себе галінай сваёй Радзімы, галінай, жой на іншым дрэве не расці. Паіцымі мастака вызначае так ва ўсіх раздзелах паэмы, прысвечаных сустрэчам з рознымі краінамі буржуазнага Захаду...

Вось перад нам пейзаж краіны поўначчэ—Фінляндыя. Тут «эміяліліся азёры, сосны, скалы» з праспектамі і плошчамі Хельсінкі. Гэта суровы і прыгожы край. Але галоўнае для паэта — людзі, які мінулыя дзеянні і аўстраніліся. Гэтая краіна дарага паэту яшчэ і тым, што адуваў прыхаць у рэвалюцыйную Расію вялікі Ленін, што яна ў многім звязана з жыццём і дзейнасцю правадара працоўных усяго свету. А чым краіна вызначаецца сёння? Вось яго:

Хто выдумал, што тут народ суровы? Плячымся асілі і жанкі Сустраля нас саброеўскім шычырам

І поіскам мазолястай рукі.

Людзі з мазолястай рукамі, тыя, што здалі «міліённыя скалы пераперці і задалі садам «ціціце тут!» Вось хто радуецца сустрэчы з саветскімі людзьмі.

З сабрамі і ворагамі сустрэкаеца паэт на кожным кроку свайго падарожжа. І гэты вельмі добра праілюстравана канкрэтнымі фактамі і мастацкімі вобразамі не толькі ў далёкіх раздзелах паэмы.

Вось другая краіна, з якой мы ўжо сустракаліся на франтах другой светскай вайны. Маршрут пралягае па Кільскім канале, які належыць Федэратыўнай Рэспубліцы Германіі—раскаціў новых імперыялістычных авантур. Чым жа яна сурвала саветскіх людзей? Просты працоўны людзі займаюцца сваёй справай — іджым потам адымае кавадк хлеба. Ён з нянавісцю глядзіць на тую пачвару, якая з моста сыпле на саветскі цэпаход брудныя лістоўкі.

Чым зарадкікам быць—леш у муках памерці!

Працілі наскрозь нас пагарда і гнеў. За борт мы шпуралі агінае смедце, І мутны канал яшчэ больш памутнеў.

Так вуснамі паэта адказалі саветскія грамадзяне на варажую правакацыю.

І размова з былым палонным — гітлераўскім салдатам, і разважэнні аб палітычных чынах новай вайны — усё гэта прыклад баявой саветскай публіцыстычнай назой, якая мае надзвычайную сілу ўздзеяння, бо выказана гарачымі патрыятычнымі сэрцамі.

Хто не ведае ў мінулым магучым каланіяльных дзяржаў Францыі, Бельгіі і Галаанды? Іны вяртаюць незалежныя багатыя багатых паўночных калоній. Іны ўважачына за—кошт—экспаніцыі мільёнаў палітычных людзей, якімі сматалі іх кроў, а цяпер выхваляюцца сваёй знешняй раскошай і багатствам. Але гэтыя раскоша не для іх. Побач з палітыкамі стаяць бедныя хатніцы, побач з магазінамі, якія ломіцца ад тавараў, бегачы абшаранымі і галоднымі дзеці працоўных. Вось ён, капіталістычны свет — такі, які ён ёсць. Не можа не хваляваць саветскага чалавека і другое. Калі ідзе крывавае вайна ў Альжыры за свабоду арабаў, калі міліён неграў ў Афрыцы ўздымаюцца на барацьбу супраць рабства і прыгнёту, ён мае права спытаць у магнатаў Бельгіі:

А хто табе Конга прывоіць дазволіў І імя сваё, не спытаўшы, наляць?

Іншы большы гнеў пранізвае паэта, калі ён гаворыць аб націхцілах алжырскай вайны, якія асели ў Парыжы, і пра былога гітлераўскага ваіку Шейдлаў, які пліер — адзін з ваенных заправілаў НАТО. Але ёсць тут і другі Парыж — з вуліцай і плошчай імя Сталінграда, Парыж, які ўскладае вянкы да бісеміротнай Сідцы Камунараў.

Сваю думку паэт падагуаіў, гаворачы аб аднасці і братэрстве працоўных усіх кантынентаў, заклікаючы іх працігнуць адзін аднаму «рукі мастоў»:

Каб ілілі да арабаў Без танкаў, без куль еўрапейскіх, Каб арабы без крыўды У Еўропу ілілі да братаў.

Прыкладна такімі ж, але ўзятымі пад прыгляд гарматамі замежных ваенных караблёў, выглядаюць і краіны поўдня, краіны класічнага мінулага — Італія і Францыя, калі якіх «кравіеры» — відца па плану НАТО — побач насцаражана стаяць.

Апрача ўсяго, чытач знойдзе ў «Патрыятычнай песні» імята пазнавальнага, цікавага, што так удумалі і вобразна намалявана майстэрскай рукой мастака. Тут і падуныны пейзажы, і бытавыя сцэнікі, і апісанне музейных руйн і палацаў, і малючкі неапаляскіх трупчоб, і сардэчным сустрэчы з рыбакамі на востраве Капры.

«Патрыятычная песня» — твор, які можна было б назваць цыклам вершаў, адначасна і адно дае адной думкай, што пранізвае ўвесь твор, цыклам, у якім выступае адзін лірычны герой, у якім кожны радок сагроты пачуццём любві да сваёй роднай бацькаўшчыны. Але як ні назаві твор — цыкл ці паэма, важна тое, што паэт, узяўшыся за вельмі шырокую і адкаціную тэму, змог вырашыць яе на высокім іліым і мастацкім узроўні. Праз насобныя лірычныя адэтупленні, у якіх паэт з вялікай шырыняй і любюбо гаворыць аб родным краі і родных людзях, аўтар, як бы пракадае мост да сваёй ратнай паэтычнай лірыкі, з якой ён прышоў у свет паэзіі. Пімен Панчанка ў гэтым творы з новай сілай, яра пацірэсіў сваю паэтычную інітыўналінасць.

Нельга сказаць, што «Патрыятычная песня» — твор дасканалы ва ўсіх адносінах. На ім, на-першае, адчуваюцца слязы пасешлаіцы, якія заключаюцца ў назіраемых сказах, у неадакладных выразах. Па-другое, паэзіі і ўражання часам баруць у палон аўтара і яму часам толькі з намаганнімі ўлацава вырвацца з іх абцямаў, аднесці ўсё другарнае і ўбачыць тое галоўнае, чаму прысвечана паэма. А таму хочацца думаць, што той згустак думак і вобразаў, што сабрааны ў паэме, знойдзе больш папрабнае і глыбокае вывучэнне ў далейшай творчэсці паэта.

Цікава «Патрыятычная песня» — і сваёй нааданнасцю, і публіцыстычнай пафаснасцю, і мастацкім вартасімі — значна з'ява ў творчэсці паэта. Яна падукаць вострай абрэй у барацьбе з варажой іліазагіяй. З'яўленне ў друку такіх твораў треба толькі вітаць.

Р. НЯХАЯ.

Музычная грамадскасць сталіцы рэспублікі шырока адзначае 85-годдзе дня нараджэння С. В. Рахманінава. У Мінскім музычным вучылішчы імя М. І. Глінкі адбыўся вечар, прысвечаны юбілею кампазітара. У канцэрце прымаў ўдзел аўці і педагогі.

Вечар адкрыўся ёстунімым словам педагога Э. Шаршэўскага.

Адным з буйных твораў, выкананых у гэты вечар, было «Элегічнае трыа», якое заўсёды карысталася вялікай папулярнасцю ў выканаўцаў і ў слухачоў. Так было і на гэты раз. Выканаўца-педагогі С. Бялькевіч, А. Вахкер і К. Каранеўскі здалілі дамагчыся адзіночна гучання, ансамблевасці; часам аздавалася, што гучаў адзін інструмент з трыма рознымі тэмбрамі. Асабліва хочацца выдзеліць сумны эпізод, які ўлада прагучаў. Соль-мажорны пралод і «Элегія» ў пералажэнні для вялікай выканаў А. Прышчылаў, акампаіраванай В. Ільчю.

У канцэрце прынялі ўдзел студэнтка Л. Злобіна, якая выканала «Музычны момант» (Сі-мінор), і партыяны ансамбль Т. Маркава і Т. Дыльшкі.

З вялікай праграмай выступіла педагог В. Фамініч. Яна выця раза паказала, якая валодае высокім, цэлым мена-сапрапа, што адукавала роўна гучыць ва ўсіх рэгістрах. Співачка здала пераказана перадаць такія разнастайна па настрою рамансы, як светлае, радаснае «Этро», пішчотнае «В могой душе», тужлівае «Давно в любви», распунае, элегічнае «Уж ты, нява мога», насчынае, лірычнае «О, не грусти». Гімнам святла і радасці, вялікаму чалавечаму пачуццю прагучаў заключны раманс «Я жду тебя».

Партыю партыяны выканала педагогі А. Багданова.

У заключнае канцэрта педагогі Л. Літвінчык і З. Бугава выканалі «Сюіт-фантазію» для двух партыяна. Пяністы прадэманстравалі вялікую ансамблевасць і адзінаць у гучавай манеры. Асабліва хочацца пацірэсіць выкананне лірычна-палымнай другой часткі «И ночь и любовь» і рамантычна-прыбытнага фіналу сюіты «Светлый праздник».

Канцэрт быў цёпла прыняты слухачамі.

Галіна ВАЛКАВІЦКАЯ, студэнтка музычнага вучылішча.

Музычная грамадскасць сталіцы рэспублікі шырока адзначае 85-годдзе дня нараджэння С. В. Рахманінава. У Мінскім музычным вучылішчы імя М. І. Глінкі адбыўся вечар, прысвечаны юбілею кампазітара. У канцэрце прымаў ўдзел аўці і педагогі.

Вечар адкрыўся ёстунімым словам педагога Э. Шаршэўскага.

Адным з буйных твораў, выкананых у гэты вечар, было «Элегічнае трыа», якое заўсёды карысталася вялікай папулярнасцю ў выканаўцаў і ў слухачоў. Так было і на гэты раз. Выканаўца-педагогі С. Бялькевіч, А. Вахкер і К. Каранеўскі здалілі дамагчыся адзіночна гучання, ансамблевасці; часам аздавалася, што гучаў адзін інструмент з трыма рознымі тэмбрамі. Асабліва хочацца выдзеліць сумны эпізод, які ўлада прагучаў. Соль-мажорны пралод і «Элегія» ў пералажэнні для вялікай выканаў А. Прышчылаў, акампаіраванай В. Ільчю.

У канцэрце прынялі ўдзел студэнтка Л. Злобіна, якая выканала «Музычны момант» (Сі-мінор), і партыяны ансамбль Т. Маркава і Т. Дыльшкі.

З вялікай праграмай выступіла педагог В. Фамініч. Яна выця раза паказала, якая валодае высокім, цэлым мена-сапрапа, што адукавала роўна гучыць ва ўсіх рэгістрах. Співачка здала пераказана перадаць такія разнастайна па настрою рамансы, як светлае, радаснае «Этро», пішчотнае «В могой душе», тужлівае «Давно в любви», распунае, элегічнае «Уж ты, нява мога», насчынае, лірычнае «О, не грусти». Гімнам святла і радасці, вялікаму чалавечаму пачуццю прагучаў заключны раманс «Я жду тебя».

Партыю партыяны выканала педагогі А. Багданова.

У заключнае канцэрта педагогі Л. Літвінчык і З. Бугава выканалі «Сюіт-фантазію» для двух партыяна. Пяністы прадэманстравалі вялікую ансамблевасць і адзінаць у гучавай манеры. Асабліва хочацца пацірэсіць выкананне лірычна-палымнай другой часткі «И ночь и любовь» і рамантычна-прыбытнага фіналу сюіты «Светлый праздник».

Канцэрт быў цёпла прыняты слухачамі.

Галіна ВАЛКАВІЦКАЯ, студэнтка музычнага вучылішча.

Пераўвасабленні

ГУМАРЭСКА

Дама ў трыне ёсць такая, што, не знуючы турбот, Малады паненка грае Без малаго сорака год. Паспрабуй ты—змест дамы Маладзееўшчы прымаць! У тэатры будзе драма, Не счынічы будзе плач. Будзе бора, ад каторай Задрыжыць дырэктар-зьяць, І артысты з рэжысерам Без марозу задрыжаць. І дырэктар памяркуе, Ды загад падпіша свой, Каб артысты маладу Не лічылі маладой.

Што майстэрства не хапае... Хай адмовіцца сама І старых бабалеу грае, Пакуль вопыту няма. Як навушчы прама зашчыць Год якіх ні авашчыць пашь Добра пераўвасабляцца— Маладу будзе граць!

Мікола АЛТУХОЎ.

Сустрэча пісьменнікаў са студэнтамі

Вялікі вечар, прысвечаны дасягненням беларускай літаратуры за 40 год, адбыўся ў Беларускам дзяржаўным універсітэце імя У. І. Леніна.

З дакладам выступіў літаратуразнаўца, доктар філалягічных навук, прафесар М. Ларчанка. Паэт Пітро Глебка падзяліўся ўражаннямі ад паезкі ў Амерыку і працягаў новыя вершы. З чытаннем сваіх твораў выступіў паэт М. Хведарвіч, празаікі Я. Скрыган і І. Грамовіч.

Праўленне Саюза мастакоў БССР.

ЦІКАВАЯ ДАКУМЕНТЫ

(З гісторыі прыгоннага тэатра ў Беларусі)

Надаўна ў фондах Цэнтральнага Дзяржаўнага архіва старажытных актаў Мяскасы Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР знойдзены цікавыя дакументы, якія расказваюць пра неадомнае раней беларускіх п'есных, ма-адаму музыку, пра дэкарацыю, пра шыкоўны і тэатральны машынастаў пры Стахоўскім тэатры, які быў створаны фаварытам Екапіярыны ІІ графам Зорчыкам у 1779 г.

Тэатр меў пастаянную трупу, вялікі балет, хор, аркестры. Рэпертуар склаўся з опер і балетаў іменнік, італьянскіх і французскіх кампазітараў.

У іх ліку быў Альфонс Гален дэ Салмаран — вучань вялікага французскага пісьменніка Вальтэра-Шімельіна. У Школу Салмаран прыхаць у 1781 г. на пасаду дырэктара мясцовага каліжыяна корпусу, адначасна прыняўшы абавязкі кіраўніцтва прыгоннага тэатра Зорчыка. Салмаран быў чалавечам шырокага кругагляду. Ён пісаў трафу З. Чарышову пра сваё мінулае: «...Што датычыць да мяне, то я згадзіўся на зробленне мне Маскоўскім Універсітэтам прапановы і распуаць сачыненне першых у Расіі французскіх везамасей...»

Прадуючы ў Школіцкім тэатры, Салмаран ствараў музыку камедыі і опер, вершаным лібрэта. У рабоне дапамагала жонка — пані Саж (Лесажа), якая ў той час пяністка і співачка. У пераніцы Салмаран падаваў: Зорчык «...прымуіў мяне і жонку маю іграць камедыі і оперы... усё два гады, для якіх вельмі часта складала я сам і вершы і музыку...»

У пастаяннае апрача прыгонных актёраў прымалі ўдзел прадстаўнікі мясцовай арыстакратыі. Гэта адлюстравана ў адной з гумарыстычных замасак Пушкіна «Зорчык быў вельмі прасты. Збіраючыся ў Чужыя краі, ён не ведаў як назваць сабе і неаднама думаў ванарнаць пад чужым іменам, каб не турбаваць Еўропу. Ён быў захаваным ў кн. Далгаруку, якая жила ў Магілёве, дзе чым не начальстваў дыміній. У Зорчыка быў дамашні тэатр, і кнігня іграла на ім у оперы Anpele і Lubin. Зорчык... удумаў загалаш паліць з гармат, калі Anpele ўзыдзе гаспадыняй у сваю хатню. Калі яна кідацца на калені перад сваім панам, то з-за куліс загалаша быў амынуць аб акамітуну-падуку і etc.» (Поўны збор твораў А. С. Пушкіна, т. 12. АН СССР, 1949, стар. 164).

У рэпертуары тэатра вялікае месца займалі балеты, для якіх робілася грандыёзнае афармленне. Стварэннем дэкарацый і тэатральных машынаў зааглаў с. фларынтальскі артылерый прапаршчык Павел Барчаніцкі...», які да прыхаць у Школу, як сведчаць дакументы, «...знаходзіўся пры епіскапе Магілёўскім Георгіі для навучаня спевакоў вакальнай музыцы, а пры падуку да яго праасвешчэння прыстаў па добрай волі да пана...Зорчыка для такога навучаня прыгонных і яго халопчыкаў...»

Выхавальнікам прыгонных спевакоў і кіраўніком хору быў беларус «...леўчы Павел Пётх, Магілёўскай епархіі свяшчэнніцкі сын, які...раней знаходзіўся пры епіскапе Магілёўскім Георгіі для навучаня спевакоў вакальнай музыцы, а пры падуку да яго праасвешчэння прыстаў па добрай волі да пана...Зорчыка для такога навучаня прыгонных і яго халопчыкаў...»

Сярод прыгонных спевакоў упамінаюцца Афанасій Рак, Радзіён Пажадзіл, Лука Трушкоў, Сямён Пятанчык, Васіль Жуйка, Ілья Казура, Якаў Дамінікаў і Карней Лябін.

Меў Зорчык у тэатры і прыгонны аркестр, і так адзіную «дамавую музыку» з зарпаўшым «вольным» музыкантаў.

Кіраўніком аркестра быў Іозеф Людвіг Стэфаній, «судражэнец прускай нацыі». Стэфаній, як відаць з дакументаў, меў «...этатат, дадзены з Кейсбергскай акадэміі на ляднічым джыкеце ў тым, што ён навуачыць па...юрспрадуцыі, за поліціскам прафесара філазофа Імануіла Канта і ляднічальніка той акадэміі, — а як ён меў больш сільнаасці да музыкі, а да таго прапрасіў аб абарачыстых сваіх паво-праінах пашарт, па заарпаўшым пана Зорчыка вехаць у Школу для выкарыстання сабе з іншымі ў дамавой пана... Зорчыка музыцы».

Сярод удзельнікаў «дамавой музыкі» ў 1781 па 1783 г. значную частку складалі чыністы музыканты. Іх было 6 чалавек: Крыштарф Гоўшчыц з мястэчка Зандаль, Ірабан Іван Суубік з горада Падлаў, Ірабан Крап з вёскі Стацінці, «музыкаўнічкі сын» Нордэз Маютапач з мястэчка Хлума, Франц Олава з мястэчка Неступнаў і Каспер Чыары з Горы.

Усе аркестранты «дамавой музыкі» наву-чкі майстэрску прыгонных Зорчыка — «музыкаўнічкі вучыць». Г. БАРЫШАЎ.

Дарагі Заір Ісакавіч! Прадленне Саюза мастакоў БССР гора-ці і сардэчна вітае і ад усіх душы вішчы Вас—днёнашага прадстаўніка саветскага нааданнага мастацтва ў нашай рэспубліцы—д сваякі з Вашым 30-годдзем з дня нараджэння і 30-годдзем творчай дзейнасці.

Усё Ваша жыццё і дзейнасць, Ваша творчасць, дарагі Заір Ісакавіч, з'яўляюцца прыкладам адданнага служэння народу. Іны непарыўна звязаны са стаяннем і развіццём саветскага выдатнага мастацтва ў нашай рэспубліцы.

З'яўляючыся адным з заснавальнікаў і адукач майстэр прафесіянальнай скульптуры ў рэспубліцы, Вы заўсёды адставалі іды і прычыны сацыялістычнага рэалізму ў мастацтве, высокага мастацкага майстэрства і сваёй творчасцю б'есні вялікі ўклад у культуру беларускага народа.

За многія гады п'еснай працы Вы стварылі цэлую галерэю скульптурных партрэ-завае нам чалавеча працы, гаспагара саветскай зямлі, над увабленнем якога з вялікім натхненнем працуе З. Агур.

Як гэта ні здацца, можа, дзіўным, але я паставіў бы партрэт Ляснічой поруч з другім агураўскім партрэтам беларускай жанчыны—а партрэтам Алаізы Паншэвіч (Чэкі). На першы погляд паміж імі няма нічога агульнага. Але прыглядзецца больш уважліва, і за валымым, строгімі рысамі ў партрэтах той і другой вы заўважыце некую асабліваю мяккасць, характарную для жаночых вобразаў мастацкіх твораў Я. Коласа.

Магчыма, я мяркую як пісьменнік, які, не ўсведомляючы нават таго, пачынае вы-мярць вобразы любога другога віду мастацтва вобразамі літаратурнымі. Можа і так. Але калі я прагладую галерэю партрэтаў, створаных З. Агурам, у мяне міжвольна направаюцца паралелі з вобра-замі Я. Коласа. Я маю на ўвазе не толькі вобразы, якія непастрэдна адлюстраваны ў Я. Коласа і ў З. Агур (дзед Талаш, бацька Мінай), а і цэлы рад другіх партрэтаў (той жа Ляснічой, Тамары Шукроў, Сма-лачыкова і інш.) Рымс, бадай, усіх іх, не звязваючы на палавую характарыстыку, адначасна ў З. Агур валодае сабою мяк-касцю ліній. Можна сказаць, што пла-стычная мова З. Агур мае штосці агуль-нае з мастацкай мовай Я. Коласа.

Пры ўсёй гэтай вельмі характэрнай для мастака своеасабліваасці З. Агур умее глыбока надмеціць і тонка перадаць ты-повыя рысы і іншыя нацыянальныя харак-тары. У якасці прыкладу можна назваць не толькі партрэт Маю Цэ-луна, Хо Шы Міна, Лу Сіна, але і партреты Марыса Та-рара, Далара Абурары і інш.

У развіцці беларускай саветскай скульп-туры, асабліва скульптурнага партрэта, Заір Ісакавіч Агур займае адно з выдат-ных месц. Радуе, што ў апошні час удум-лівы таленавіты мастак усё больш і больш

таў дзёчой рэвалюцыйнага руху, герояў Вялікай Айчыннай вайны, дзёчой навакі і культуры, пераважыў людзей рэспублікі. Вам належыць творы манументальнай скульптуры, якія ўпрыгожваюць плошчы і архітэктурныя ансамблі раду гарадоў Са-ветскага Саюза.

Ваша творчая работа непарыўна звязана з грамадскай і дзяржаўнай дзейнасцю і Вы з годнакам апрадэавае высокі давер на-рода, які выбраў Вас дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР трых скліканняў.

Жадаям Вам, дарагі Заір Ісакавіч, здароўя, доўгіх год жыцця і новых творчых дасягненняў.

Праўленне Саюза мастакоў БССР.

Выдатны мастак

Калі б мне ні даводзілася праходзіць па Камсамольскай вуліцы ў Мінску, я міжвольна, бадай, заўсёды прыпынюся на момант каля помніка Ф. Э. Дзяржынскаму. Я заўважыў, што не адзін і такі: родка які праходзіць не кіне покірку на гэту вы-датную скульптуру. Праціці каля ёй без-уважна нельга; заўсёды і з якога б пунк-та вы да яе ні падыходзілі, яна раскры-ваецца перад вамі новымі, раней не заўва-жанымі рысамі. Гэта вялікая адольнасць—увабодзіць у мармуру ці бронзе вобраз ча-лавека, каб ён пры кожнай сустрэчы гавар-ыць з табы, які жыць.

Такой адольнасцю і такім майстэрствам валодае народны мастак БССР Заір Ісакавіч Агур. За гэтыя акцыі свайго тален-тывы выдатны скульптар узнагароджаны вя-лікім шчасцем — шырокім народным прызнаннем. Яго творы вы сустрачаеце і ў залах мастацкіх музеяў, і ў парках і ў вулічных гарадоў, і ў рабочых клубах, і ў навучальных установах. Галерэя створа-ных ім скульптурных партрэтаў адзіла шырыняй і разнастайнасцю. Гэта цэлы свет людскіх вобразаў, непадобных у сва-іх індывідуальных рысах і тыповых у іх абгульненні. Ён баёна нават сказаць, што гэта ў паўнай ступені гісторыя наро-да ў партрэтах дэ амагару і творцаў, пра-вадзюч мае і выдатных культурных дзёчой.

Аднак пры ўсім гэтым творчасць З. Агур цалкам анернута ў нашу рэвалю-цыйную і саветскую рачынасць. А нават тады, калі мастак працуе над вобразамі дзёчой даўно мінулага, яго ні на хвіліну не пакідае пачуццё актуальных запатра-баваў нашга часу. Імяна з глыбокім адчуваннем гэтых партрэ З. Агур ужо ў пачатку сваёй творчай дзейнасці працуе над гістарычнай тэматыкай, ствараючы скульптурныя партреты К. Маркса і Ф. Энгельса, Г. Бабафа і К. Каліноўскага, Ф. Скарыны і В. Ціцінскага. Выбар імяна готых дзёчой мінулага для ўвасаблен-ня іх вобразаў у скульптуры быў абумо-вены ў творчай практыцы мастака не

толькі іх гістарычнай роляю, а і большым ці меншым, але актуальным значеннем іх дзейнасці для саветскай рачынасці белару-скага народа.

Падыход З. Агур да гістарычнай тэма-тыкі з пункту погляду ёсць актуальнасць для нашых дзён выраза праявіўся такса-ма і ў гады Вялікай Айчыннай вайны, калі мастак заўваў за ўвасабленне ў скульптуры вобразаў такіх выдатных рус-кіх пакавадцаў і патрыотаў роднай зямлі, як Дамітрый Нажарскі, Ваграціён, Бар-даі дэ Толі, Уладзімір Полацкі, Васіль Мінскі, Стэхор Мітковіч, Гаркуша і інш.

Гістарычны

КАЛІ КЛУБ ПРАЦУЕ, ЁН КАЛГАС МАЦУЕ

У дружбе з калгаснікамі

Гэтую старонку мы прысвячаем рабоце лепшых сельскіх клубных устаноў рэспублікі. Чытач даведзецца, як працуюць Рэчыцкі сельскі Дом культуры Столінскага раёна, Негаральскі клуб Дзяржынскага раёна, Залескі Дом культуры Смагорнскага раёна.

Рэдакцыя мае намер пры дапамозе і падтрымцы бібліятэчных і клубных работнікаў, метадыстаў сістэматычна друкаваць старонкі і падборкі, а таксама асобныя матэрыялы, у якіх будзе паказана новыя формы і метады культурна-масавай работы сярод насельніцтва, сувязь устаноў культуры з наліжымі патрэбамі жыцця.

Падказана жыццём

Добрай традыцыяй у рэспубліцы сталі гадавыя справадчыя кіраўнікоў культурна-васпальна-адукацыйнага і абмеркавання іх плаваў на сходах працоўных.

Найдаў у нашым Доме культуры ўпершыню праводзіўся такі сход. На ім прысутнічала больш 200 калгаснікаў.

У 1957 г. на аглядзе культурна-васпальнага наш Дом культуры заняў першае месца ў раёне. Яму было прысвоена званне «Лепшая культурна-васпальна-адукацыйная і прысуджаная абласная і рэспубліканская прэмія».

Актыўна і плыўна працуюць у гэтым доме культуры і ўдзельнікі савету т. Токман, дырэктар сярэдняй школы В. Кісялёў, званіўшы на імя — камуністка В. Алешка, баніст — камсомолец І. Навумчык, вучні старэйшых класаў і інш.

Нашай лектарскай групы з 17 чалавек кіруе В. Кісялёў; настаўнікі, урачы, спецыялісты сельскай гаспадаркі, кіраўнікі масовых устаноў за 1957 г. прыгатавалі 55 лекцый і даклады ў Доме культуры і ў сельскіх калгасах. З цікавымі лекцыямі выступілі настаўнікі К. Туцік, Н. Мельнік, урач А. Токман.

Аднак не ўсе ў лектарскай групе сумленна ставіліся да сваёй абавязкаў. Дырэктар дома адпачынку — камуніст т. Шаўчэнка, арган калгаса — камсомолец т. Вішняк і некаторыя іншыя за мінулы год не выступілі ні разу ні ў Доме культуры, ні ў брыгадах калгаса.

Пры Доме культуры створаны гурт мастацкай самадзейнасці: харавы (кіраўнік — М. Даліняк), драматычны (кіраўнік — Г. Рыжэвіч), танцавальны (кіраўнік — А. Гардзейчык). У іх удзельнічаюць больш 30 чалавек. Сіламі гуртка і клубнага актыву ў мінулым годзе наладжана 15 канцэртаў, на якіх прысутнічала каля пачынаў тысяч гледачоў.

Многа год нашы самадзейныя артысты В. Алешка, В. Асіповіч, В. Гулецька, Вера Паўлаўна і Вера Пятроўна Канацкая, З. Мажук заслужана славяцца сярод калгаснікаў. Актыўна ўдзельнічалі ў мастацкай самадзейнасці дэмабілізаваныя вайны М. Паберскі, М. Рамановіч, Ул. Яблонскі і інш.

Кор Дома культуры неаднараова прымаў удзел у раённых аглядах мастацкай самадзейнасці, а таксама ў абласным свяце песні на возеры Нарат.

Сярод п'ес, пастаўленых драмгурткамі на нашай сцэне, — «Паўліпка» і «Прымакі» Я. Буналы, «Мадэзды» А. Чахава, «Гром з яснага неба» А. Рымлько, «Сон спраўдзіўся» Ул. Нябёда і інш.

Нашы танцоры добра выконваюць

Клуб калгаса імя Варашылава Любачэскага раёна арганізоўвае цікавыя культурна-масавыя мерапрыемствы.

За апошні час тут былі праведзены рэанімацыя для школьнікаў, вечаар на тэму «Беларуская літаратура за сорок год», канцэрт мастацкай самадзейнасці, шахматна-шапачныя спарбніцтвы, шматлікія гутаркі, калектыўныя чыткі навінак савецкай літаратуры і інш.

У калгасе ёсць бібліятэка. Кніжны фонд яе налічвае звыш тысячам тэм. 235 хлэбаробаў з'яўляюцца пастаяннымі чытачамі бібліятэкі.

На здымку: загадчык клуба Леанід Камілаў (злева) выдае кнігі калгаснікам Нямі Цігановай і Мікалаю Луціваю.

Фота Б. Перікава.

Што чытаць аб вопіце клубнай работы

За апошні час Рэспубліканскі метадычны кабінет культурна-асветнай работы Міністэрства культуры БССР выдала некалькі брашуры, у якіх расказваецца аб перадавым вопіце клубных устаноў рэспублікі.

Н. Жура. Прапаганда перадавых метадаў працы

Загадчык Бабінскага сельскага клуба Валасіевіч разказавае аб культурна-асветнай рабоце, якую праводзіць актыв клубна срод хлэбаробаў калгаснай вёскі.

А. Кукарка. Ланскі Дом культуры.

Брашура аб перадавым вопіце работы Ланскага Дома культуры Нясвіжскага раёна.

І. Міхалюта. Эстафета культуры.

На вопіце працы шматлікіх культурна-асветных устаноў атрымаў падрабязнае расказвае, як прайшла ў Маладзечанскай вобласці эстафета культуры, прысвечаная Усеаюзнаму фестывалю моладзі.

П. Дубовіч, А. Стрыжонак. Будні сельскага клуба.

У брашуры расказваецца аб тым, якую вялікую культурна-масавую работу праводзіць актывісты Аляксеевічскага сельскага клуба Драгічынскага раёна сярод калгаснікаў мясцовай сельскагаспадарчай арцелі «30 год БССР».

Л. Мяснішчэў. Агітбрыгада Дома культуры.

Брашура знаёміць з формамі і метадамі работы мастацкай агітбрыгады Пастаўскага раённага Дома культуры.

М. Маўчанскі, І. Сіняўскі.

У Барысаўскім гарадскім Доме культуры імя М. Горькага.

Загадчык гэтага Дома культуры М. Маўчанскі, які напісаў брашуру ў сааўтарстве з пісьменнікам І. Сіняўскім, дзеліцца вопітам работы савета Дома культуры і яго актыву.

Калі шаблоны не прыдатны на ўсякай справе, дык асабліва ён нецярпимы ў культурна-масавай рабоце. Работнікі культуры даводзілі менавіта з людзьмі розных прафесій і ўрастоў, розных культурных зацікаўленых. Без уліку гэтых асаблівасцей нельга спадзявацца, што культурна-масавая работа будзе спрыяць вытворчым поспехам і павышэнню агульнага культурнага ўзроўня насельніцтва. У гэтым на практыцы маглі пераканацца работнікі Рэчыцкага сельскага Дома культуры Столінскага раёна Брэсцкай вобласці.

Калі ў 1954 г. дырэктар Дома культуры прышоў працаваць Сцяпан Цімановіч, клубная работа вялася на шаблонах: час ад часу чыталі лекцыі, разы за два тыдзень дэманстравалі кінафільмы, на маладзёжных вечах часцей за ўсё адбываліся толькі танцы. Такім, напрыклад, пачыналі як навастанне лекцыяў, з'яўляліся гэтыя лекцыі і інш. Клубныя работнікі не цікавіліся Пакоўскі пастам лекцыяў наладжвалі танцы, дык наведвала іх пераважна моладзь.

Рэчыца — гэта не звычайная вёска, гэта рабочы пасёлак. Тут трэць чвэрці насельніцтва — рабочыя і служачыя і толькі адна чвэрць — калгаснікі. Яна, што лекцыя на сельскагаспадарчы тэмы з большай цікавасцю будуць слухаць калгаснікі, чым рабочыя моладзь.

Цяпер усе гэтыя асаблівасці ўлічаны работнікамі сельскага Дома культуры, які імкнучыся да таго, каб усе масава-выхавальная работа была зместоўнай і цікавай.

Пасля студзёнскага Пленума ЦК КПСС, на якім абмяркоўвалася пытанне аб мерах па павышэнню вытворчасці прадукцыі жыллагадоўлі, стала ясна, што галоўнай ўвага павінна быць нададзена развіццю грамадскай жыллагадоўлі.

Асноўным зместам работы Дома культуры ў гэты час была прапаганда матэрыялаў Пленума ЦК КПСС, сельскагаспадарчых вечаў, перадавога вопіту. Расцімаліся канкрэтныя вытворчыя задачы калгаса, пытанні працоўнай дысцыпліны. Часта пасля лекцыяў на такія тэмы накарвалі сельскагаспадарчыя фільмы. Гэтым пытаннем калгаснай вытворчасці пачалі больш наладжваць увагу ў насельніцтва і савецкай газетай, у нагляднай агітацыі.

У масавай рабоце сярод жыллагадоўчы работнікі сельскага Дома культуры, агітатары сустракаліся з сур'ёзнымі цяжкасцямі. На ферме не было ўмоў для правядзення гутарак, асабліва ў зімовы час, а халодзіць у клуб на лічым жыллагадоўчы не заўсёды мелі час. Паўстава пытанне аб стварэнні чырвоных куткаў на ферме. Праўдлівае калгаснае дазволіла абсталяваць такі куток у памішанні малачонага пункта. Праз некалькі дзён памішанне ўпрыжкіла лозунгамі, плакатамі. Тут жа была ўстаноўлена дошка паказчыкаў па назоў малака і абавязальнасцяў даярца. У чырвоным кутку павялілася літаратура аб перадавым вопіце, радыёпрыёмнік. Жывёлаводы маглі тут у вольны час адпачыць, паслухаць радыё.

Для правядзення агітацыйна-масавай работы на ферме партыйная арганізацыя калгаса вылучыла настаўніка сямігоднай школы Марыю Рукіну і загадчыка жыллагадоўлі Н. Бабаловіча. Бібліятэкара-маладоўца Дома культуры Васіля Марэйку прызначылі загадчыкам чырвонага кутка.

На пасяджэнні савета Дома культуры быў складзены план работы сярод жыллагадоўчы на бліжэйшы месяц, у якім намяцлі тэмы гутарак і адказных за іх правядзенне. Гутаркі вырашалі праводзіць кожную пятніцу, а «бываю лістоў» выпускалі раз на тыдзень.

Гутаркі на палітычны і сельскагаспадарчы тэмы часцей за ўсё праводзіла Марыя Рукіна, яна ж выпускала «бываю лістоў». Васіль Марэйка абнаўляў наглядную агітацыю, праводзіў абмен кніг, а таксама рэкамэндаваў для работнікаў фермы літаратуру па пытаннях жыллагадоўчы, а Н. Бабаловіч праводзіў калектыўныя чыткі матэрыялаў з газет, часопісаў, брашуры. Часта заходзілі ў чырвоны куток пагутарыць з жыллагадоўчы дырэктар Дома культуры Сцяпан Цімановіч, старшыня калгаса тав. Рабак.

Гэтае пачынанне клубных работнікаў прынесла вялікую карысць. Жывёлаводы па-сапраўднаму адчулі, што аб іх клапаціцца, а зразумелі, наколькі вялікае значэнне мае іх праца ў развіцці гаспадарчай арцелі.

У той час умовы працы на ферме былі цяжкія: не хапала кармоў, не былі механізаваны працэсы працы пры гатаванні кармоў, не было сталых кадраў. Пры падзяленні вынікаў сельскагаспадарчага года паказчыкі работы жыллагадоўчы аказаліся не вельмі высокімі. Надой малака на карову застаўся на ўзроўні 1954 г. Такія вынікі вельмі занепакоілі і актывістаў клуба. Трэба было знайсці прычыны адставання і прыняць меры да павышэння прадукцыйнасці жыллагадоўчы.

Камуністы на партыйным сходзе ўказалі на недахопы ў масава-выхавальнай рабоце сярод жыллагадоўчы. Работнікі клуба, агітатары, наведваючы ферму і чырвоны куток, яшчэ мала цікавіліся тым, у якіх умовах вырашалацца жыллагадоўчы, як выконвацца распарадак дня на фермах. Стала ясна, што не ўсяка масавава работа можа аказаць дзейны ўплыў на вытворчыя поспехі, што ў рабоце з людзьмі не хапала канкрэтных і мэтанакіраваных.

Невыкарыстанне радасці настрою і вялікае нахатненне выклікалі ў рэчыцкіх працоўных матэрыялы і рашэнні XX з'езду КПСС, які намяціў грандыёзную праграму далажнага эканамічнага і культурнага будаўніцтва ў нашай краіне, вызначыў шляхі яе ажыццяўлення.

Актыўна сельскага Дома культуры перабудавалі сваю работу, наблізілі яе да патрэб жыцця. Агітатар Марыя Рукіна не чакала, пакуль людзі зберуцца ў чырвоны куток на гутарку, а заходзіла на ферму, знаёмілася там з умовамі працы даярца, цялятніка, свінарака, іх адносінамі да справы, даведвалася аб выніках работы за дзень, асабліва па назоў малака. Гэта ўзабагацала гутарку канкрэтнымі прыкладамі і фактамі, ажыццяўляла яе.

— У нас стала правілаў, — расказвае Васіль Марэйка, — не павышаўшы на фермах, не дэвалючыся, чым жыццё сёння жыллагадоўчы, не працілі п'юдыя гутаркі ў чырвоным кутку. Часам нам трапілі такія сігналы, якія патрабавалі неадкладнага прагавання. У такіх выпадках хлэбаробаў да старшын калгаса, брыгадзнікаў або да загадчыка жыллагадоўчы, і яны прымаілі меры да ліквідацыі недахопаў. А нахатноў гэтых людзей німа: то свосчоасва не падзелі карм, то хтосьці не выйшаў на работу і яго трэба заманіць, то паламаўся станок або кармушка.

Часта жыллагадоўчы пры сустрач з агітатарам дзяліліся сваімі навінамі, паспехамі і няўдачамі, цікавіліся рознымі пытаннямі і асабліва дасягненнямі перадавых калгасцаў, вынікамі спарбніцтва з даяркамі другой брыгады свайго калгаса. Многія пытанні, узнятыя жыллагадоўчы, служылі тэмамі гутарак, якія ладзіў праводзілі ў чырвоным кутку.

Па-інашму работнікі сельскага Дома культуры пачалі ставіцца да арганізацыі спарбніцтва. Яны дамагаліся таго, каб кожная даярка, цялятніца, свінарка ўзяла

індыўдуальныя абавязальнасці з улікам сваіх магчымасцей. Гэтыя абавязальнасці акуратна афармляліся на вялікім аркушы паперы і пасля вышываліся ў канторы праўдліва, у клубе калгаса і на фермах. На аснове сутрачнага графіка ўліку назоў малака надводзіліся вынікі выканання ўзятых абавязальнасцяў за дзень, за месяц і за год. Гэтыя вынікі заносіліся на дошку паказчыкаў, адлюстраваліся ў «бываю лістоў», пра іх гаварылі ў час гутарак.

Вечары жыллагадоўчы ўвайшлі ў практыку работы Рэчыцкага сельскага Дома культуры, іх ахвотна наведвалі работнікі ферм. Такім фармам сувязі з калгаснікамі давала шмат карыснага для павышэння вытворчых ведаў, культурнага адпачынку.

Некв раз увагу Васіля Марэйкі прыцягнула заметка, надрукаваная ў абласной газеце «Заря», у якой павадмалася, што адзін з клубаў вобласці прабуў канферэнцыйны чытачоў «Аб чым гаворыць перадавы жыллагадоўчы ў брашурах і газетках».

«А чаму б не правесці такую канферэнцыю ў нас на ферме», — думаў В. Марэйка.

Сваімі думкамі ён падзяліўся з дырэктарам Дома культуры. Яго падтрымаў савет Дома культуры. Дамовіліся, што на канферэнцыю павінны быць падрабозна абмеркаваны вопіты работы перадавоў жыллагадоўчы. За аснову вырашалі ўзяць плакаты, вышываныя Міністэрствам сельскай гаспадаркі БССР, у якіх расказваецца аб вопіце перадавых даярцаў, свінарака і цялятніка рэспублікі, а таксама матэрыялы з газет і брашуры. Рыхтаваць выступленні прыцягнулі агітатары, спецыялісты сельскай гаспадаркі.

Праводзілі канферэнцыю ў чырвоным кутку з удзелам усіх работнікаў фермы цэнтральнай брыгады. Першай выступіла камсомолка Марыя Судас. Яна падрабозна расказала аб перадавоў даярцы рэспублікі з калгаса імя Сталіна Бабруйскага раёна Аляксандры Казаковай, якая за 1956 г. надала больш 4000 літраў малака ад кожнай замацаванай за ёю каровы. Былі і пытанні. Даярка цікавіліся, як Казакова дала малака карову, якія ўмовы працы і г. д.

Вялікую цікавасць выклікала таксама выступленне настаўніцы Марыі Прылуцкай, якая расказала аб вопіце работы і вытворчых поспехах знатных даярцаў Брэсцкай вобласці Ліліі Асіюк з калгаса імя Жэнава Дамачэскага раёна і Соф'і Машлякевіч з калгаса «Сцяг камунізма» Давід-Гаралюшкага раёна.

С. Машлякевіч даглядае кароў гарніскай пароды. Такой жа пароды укамплетаваны фермы калгаса «Сцяг перамогі», а надой ад кароў тут значна ніжэйшы. Гэта акалічылі вельмі занепакоіла даярцаў, і яны вырашалі дамагацца больш высокіх надоў ад замацаваных за імі кароў.

Ветфельчар калгаса П. Прылуцкі расказаў, як у перадавых калгасцах арганізоўваецца догляд малачой жыллагадоўчы ў асеннезімовы перыяд. Аб рабоце спецыяльнага гавары загадчык фермы тав. Бычкоў. Вопытны работнік падзяліліся даярка І. Арсіюк і І. Андрэяшкі. На канферэнцыі выступілі таксама загадчык жыллагадоўчы Н. Бабаловіч, настаўніца М. Ярмаленка.

Канферэнцыя чытачоў выклікала сярод жыллагадоўчы імкненне лепш арганізаваць працу, дамагчыся павышэння прадукцыйнасці жыллагадоўчы. На другі дзень даяркі, цялятніцы, свінары прыступілі да работы і ўдзялення жыллагадоўчы памішанню, да наведвання чысціні і парадку на фермах. Яны пачалі пакарміваць кароў бульбай і каранеплодамі, палепшылі догляд цялят і свіней. Усе работнікі фермы пачалі больш сур'ёзна ставіцца да выканання распарадак дня, часцей раіцца са спецыялістамі па розных пытаннях утрымання, догляду і кармлення жыллагадоўчы.

Гэта не адзін прыклад дзейнасці масавай работы. Пад уплывам вытворчай прапаганды і распаўсюджвання перадавога вопіту вясною 1957 г. даяркі звярнуліся ў праўдліва калгаса з просьбай выдзеліць ім участкі зямлі падліўны фермы для вырошчвання каранеплодаў. Просьба гэтая была задаволеная, кожная даярка аддалі па 0,20 га зямлі. Яны самі апрацоўвалі, угноівалі свае участкі, пасадзілі карманыя буркі, даглядалі іх і ўбраві. Вырасшанымі буркамі даяркі пакармівалі кароў.

Пад уздзеяннем выхавальнай работы перадавы свае адносіны да працы даярка С. Мельнік, цялятніца М. Стралец і інш. Раней яны часта парухалі распарадак дня, мірыліся з брудам у памішанні, дзе знаходзіцца жыллагадоўчы, не заўважалі на рабоце асабістую гігіену. Неаднараова гутаркі на гэтую тэму, крытыка ў «бываю лістоў» і савецкай газеце дапамагалі ім пераадолець недахопы.

У пачатку лютага гэтага года ў калгасе адбыўся справядлівы сход. Вынікі работы за мінулы год выклікалі ў калгаснікаў вялікае задавальненне. Найбольшыя поспехі дасягнуты жыллагадоўчы. На сто гектараў зямельных угоддзяў атрымана 159 цэнтнераў малака і 42,4 цэнтнера мяса. Ад кожнай каровы надоена па 1736 кг малака, гэта на 415 кілаграмаў больш, чым у 1956 г.

Актыв Рэчыцкага сельскага Дома культуры цяпер заняты пошукамі новых форм прапаганды перадавога вопіту. Намечана абсталяваць чырвоны куток на ферме ў больш прасторым і зручным памішанні. Гэта дасць магчымасць лепш і больш зместоўна афарміць наглядную агітацыю. Рыхтуюцца сустрачы даярцаў калгаса са знатнай даярцай вобласці Соф'і Машлякевіч і экскурсіі на адну з бліжэйшых перадавых ферм вобласці.

Вопыт работы Рэчыцкага сельскага Дома культуры Столінскага раёна, якому прысвоена званне «Лепшая культурна-васпальна-адукацыйная і прысуджаная абласная і рэспубліканская прэмія», яшчэ раз паказвае, якую вялікую ролю аддыгрывае культурна-асветная работа, калі яна набліжае да патрэб жыцця.

А. КЛІМОВІЧ, метадыст Рэспубліканскага метадычнага кабінета культурна-асветнай работы.

В. КУКСА.

Гэта была Галіна Валахановіч, работніца чыгуначнай станцыі Негарале. Яна расказала, што некалькі ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці збіраюцца на дэма-рац, займаліся самі, бо былі загадчык клубна не дапамагалі ім.

Неўзабаве ў клуб зайшлі настаўніца Негаральскай сярэдняй школы Ніна Шаландзевіч, хатняя гаспадыня з Негарале Валентына Казюшкіна і іншыя. Марыя Іванавна вырашыла пагутарыць з імі, як лепш пабудоваць работу клуба, з чаго пачаць.

Трэба выявіць людзей, якія любяць спяваць, танцаваць, — прапанаваў многія прысутныя.

На гэтым і прышлі. Ужо на наступны дзень удзельнікі мастацкай самадзейнасці прымаілі з сабой знаёмых, сяброў, якія маглі добра спяваць, дэкламаваць вершы, танцаваць. Так, напрыклад, работніца чыгуначнай станцыі Соф'я Бражур прышла на рэпетыцыю са свайой сяброўкай Алай Кішчэвай. Пачалі наведваць заняткі многія вучні Негаральскай сярэдняй школы, рабочыя станцыі, малацовага заводу, калгаснікі сельскагаспадарчай «Беларусь» і «Чырвоны сцяг».

Праз некалькі дзён быў створаны калектыў самадзейнасці. Ён, праўда, быў яшчэ невялікі. Але тое, што людзі займаліся, сур'ёзна глядзелі на гэтую справу, падбаўраваў Цімафееву і яе памочнікаў.

Надоўга запомнілася ўдзельнікам мастацкай самадзейнасці першае выступленне. Кожны хвалюваўся, асабліва не-

рад выхадом на сцэну. Але першы байн не выйшаў вомам. Гледачы горча прынялі выступленне самадзейных артыстаў.

Прайшло два гады. Калі раей у гутарках мастацкай самадзейнасці займаліся не больш 20 чалавек, то перш іх 50. За гэты час зольны, агултвачы калектыў больш 40 роўнаў ступіў ў калгасах «Чырвоны сцяг», «Беларусь», імя Лепіна Негаральскага гарніскавога Савета, «Ленінскі шлях» Дзяржынскага сельсавета, імя М. Горькага Барысаўскага сельсавета, у Негаральскі МТС. Дойрымі самадзейнымі артыстамі паказалі сабе Соф'я Бражур, Ала Кішчэва, Галіна Валахановіч і многія іншыя. Іх выступленне на сцэне выклікае дужыя апладыменты гледачоў.

Непазнавальна змяніўся за гэты час і сам клуб. У ім вышываюцца лозунгі, плакаты, зброеныя стонды «Дзяржынскі раён — за 40 год Савецкай улады», «Мір пераможа вайну», «Слава КПСС» і г. д. Клуб набыў шмат музычных інструментаў.

Вялікая ўвага надаецца чытанню лекцыяў і асяклагаў. Пры клубе створана лектарская група з 18 чалавек, у склад якой уваходзіць т. Махач — арган калгаса «Чырвоны сцяг», т. Котай — настаўнік Негаральскай сярэдняй школы, т. Нісцюк — урач бальніцы і інш. Яны рэгулярна выступаюць перад жыллагадоўчы. Так, напрыклад, афіцэр запаса Гладчанка выступіў ў лекцыяў аб маральным абліччы савецкага чалавека, т. Котай — аб шчучных спадарожніках Зямлі. Толькі за мінулы

год для насельніцтва прыгатавана 42 лекцыі і даклады на разнастайныя тэмы.

Рэгулярна тут праводзіцца і іншыя культурна-масавыя мерапрыемствы. Легаць тут працягаі шэсць літаратурных вечаў — па кнізе Ус. Кочава «Маладоць з намі», «Вобраз Лепіна ў савецкай мастацкай літаратуры» і г. д. Рыхтуюцца канферэнцыя па кнізе І. Шаўкіна «Крыніцы».

Усё гэта ніяк не толькі добраў работы загадчыка клуба, але і савета клуба, у склад якога уваходзіць тэлефоністка Іна Гаўрыленка, работчы Анаталь Ціхановіч і іншыя — усяго 15 чалавек. Савет склаў далай правядзення розных мерапрыемстваў на квартал, наладжвае іспытны, лекцыі. Па прапанове савета клуба рэгулярна выпускаюцца савецкая і навісненая газеты.

«Ужо даўно закончыўся канцэрт, разыйшліся гледачы. Але па-ранейшаму гарыць святло ў пакоі, тэ за сталом сядзіць Марыя Іванавна. Работы шмат. Трэба сёння праграму наступнага выступлення склаасці, намяціць план рэпетыцыяў. Сваімі думкамі аб усім гэтым дырэктар клуба Марыя падліцала з членамі савета. Не любіць Цімафеева вырашаць адна пытанні, калі яны дачытацца калектыўна. У сувязі з людзьмі — залог поспеху».

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОУ.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркады МАРШЫНОВІЧ (адказны рэдактар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.